

Årsmelding 2018
Varig Oppdal-Rennebu Gjensidig GFS
Org.nr.: 947993771

**VARIG
OPPDAL-RENNEBU
GJENSIDIG**

STYRETS ÅRSBERETNING FOR 2018

Varig Oppdal-Rennebu Gjensidig GFS

Virksomhetens art og hvor den drives

Varig Oppdal-Rennebu Gjensidig GFS er et lokalt selvstendig forsikringsselskap med arbeidsområde i kommunene Oppdal og Rennebu. Brannkassen hadde i 2018 sitt 177. driftsår.

Selskapet gjennomførte i 2018 et navnebytte fra Gjensidige Oppdal-Rennebu Brannkasse til Varig Oppdal-Rennebu Gjensidig GFS.

Bakgrunnen for navnebytte var et krav fra Gjensidige Forsikring om en navneendring for å unngå forvekslingsfare mellom den lokale gjensidige brannkassen og det børsnoterte aksjeselskapet Gjensidige Forsikring ASA.

Varig som navn og merkevare er utarbeidet i fellesskap for 14 av de gjensidige brannkassene i Norge, og vil bli benyttet for å synliggjøre det lokale selskapet.

Selskapets organ er styret og Generalforsamling. Øverste myndighet er Generalforsamling, der alle medlemmer har møterett.

Medlem i selskapet er enhver direkte forsikringstaker, det vil si alle kunder med løpende brannforsikring, og med de økonomiske rettigheter og plikter dette medfører. I åpne elektroniske valg velges utsendinger til selskapets Generalforsamling. Minst to tredjedeler av de som velges skal være direkte forsikringstaker i selskapet. Utsendingene velges fra den valgkrets de bor i. Selskapet har to valgkretser, krets Oppdal og krets Rennebu, hvor det velges seks medlemmer fra hver valgkrets. Også de forsikringstakere som har tegnet forsikringer med brannkassen som agent, er medlemmer, men kun med organisatoriske rettigheter og plikter som møterett og stemmerett.

Varig Oppdal-Rennebu har hovedavtale med Gjensidige Forsikring ASA og selger dennes forsikringer i Oppdal og Rennebu. Brannkassen har egen konsesjon på brannforsikringer, hvor brann- og naturforsikring tegnes i egne bøker. Forfalt premie for selskapets kunder utgjorde MNOK 49 i 2018, herav MNOK 9,1 i brann- og naturpremie .

I styrets beretning for 2017 orienterte styret om resultater av forhandlingene av nye avtaler med Gjensidige Forsikring. Nytt avtaleverk trådte i kraft 01.01.18.

Nye avtaler er på 2 år + 1 opsjons år.

I et marked med stadig mer selvbetjening er det styrets antagelse at selskapenes motivasjon til å avlønne sine agenter i form av ren portefølje provisjon svekkes. Styret registrerer at stadig mer av forsikringsalget går via andre kanaler enn det tradisjonelle kontoret. Dette vil, forutsatt at antagelsen er riktig, utfordre både inntjening og arbeidsmetodikk i Varig Oppdal-Rennebu Gjensidig.

Det nye avtaleverket gir Varig Oppdal-Rennebu Gjensidig utfordringer med tanke på identitet, økonomi og avtalelengde. Med bakgrunn i felles historie, felles kunder og felles forretning har partene historisk hatt et samarbeid i evighetens perspektiv. Dagens samarbeid er mer tuftet på forretningsmessige prinsipper.

Dette preger både kravene til Varig Oppdal-Rennebu Gjensidig distribusjon i avtalene med Gjensidige og bransjen generelt.

Brannkassfellesskapet i Norge har et sterkt fokus på hvordan man sammen skal være best mulig rigget for å møte nye tider i forsikringsbransjen.

Brannkassene har i fellesskap startet prosesser med tanke på å møte utfordringene vi står overfor.

Styrets holdning er fortsatt at Varig Oppdal-Rennebu Gjensidig skal drives som et fritt og selvstendig selskap.

Styret

Styret består av fem personer. Styrets leder har i 2018 vært Norvald Veland, Oppdal (valgt ved årsmøte 2018), nestleder har vært Silje Kristin Granum, Rennebu (valgt ved årsmøte 2018). I tillegg består styret av Svein Henrik Risan, Oppdal, Trond Nylende Jære, Rennebu og Marit Brurok Øverhaug, Oppdal.

I 2018 har styret avholdt 10 møter og behandlet 116 saker.

Fortsatt drift

Forutsetningen om fortsatt drift er til stede, og regnskapet for 2018 er satt opp under denne forutsetning.

Forsikringsvirksomheten

Totalt forfalt brann- og naturpremie endte på MNOK 9,1 mot MNOK 9,3 året før.

Selskapet har etablert reassuranseavtale med Gjensidige Forsikring ASA.

Reassuranseavtalen er en såkalt excess of loss kontrakt hvor brannkassene belastes for skader opp til (egen valgt) skadegrense. Selskapet har valgt egenregningsnivå på 0,75 MNOK.

Naturskadeforsikring i Norge ivaretas gjennom et obligatorisk medlemskap i Norsk Naturskadepool. Dette er en ordning myndighetene har bedt norske forsikringselskaper administrere, og naturskadepremien fastsettes av myndighetene. Premien innkreves av forsikringselskapene i tilknytning til brannforsikrede objekter. Naturskadepremien innbetales til en felles pool, som også belastes ved erstatningsutbetalinger.

Skadeutbetalinger som vedrører brann- og naturskader kostnadsføres i vårt regnskap. Disse belaster regnskapet for 2018 med MNOK 4,2 mot MNOK 2,6 året før. Skadeprosenten for egen regning endte på 56,7 % i 2018 mot 35,5 % i 2017.

Rapportert resultat baserer seg på forsikringsavsetninger beregnet av aktuar, og det vil alltid være knyttet en viss form for usikkerhet til slike beregninger.

Innen øvrige bransjer er vi agenter for Gjensidige Forsikring ASA, og mottar portefølje provisjon for salg og servicearbeid. Provisjonsinntektene i 2018 ble MNOK 3,7 mot MNOK 4,2 året før.

De samlede erstatninger til våre kunder på skader i 2018, alle skadeforsikringsprodukter eksklusive naturskader, beløp seg til MNOK 33,2, noe som er betydelig høyere enn året før. Skadeprosenten totalt for 2018 endte på 69,3 %, mot 54,1 % forrige år.

Markedet er fortsatt preget av konkurranse. I 2018 har selskapet en samlet bestandsutvikling på 4,9 %. Tilsvarende periode i 2017 viste en utvikling på 0,4 %.

Salget i 2018 ble på MNOK 6,6 MNOK noe som er en økning fra året før hvor salget var på 6,4 MNOK.

Personalsituasjon - miljø

I henhold til gjeldende lover og forskrifter fører selskapet oversikt over totalt sykefravær blant selskapets ansatte. I 2018 var det totale sykefraværet på 1,25 %. Det har ikke vært ulykker eller skade av noe slag i selskapet.

Likestilling

Selskapet er opptatt av likestilling. Blant selskapets 5 ansatte er 4 kvinner – med 3,8 årsverk av totalt 4,8 årsverk. Selskapets styre har 2 kvinner av totalt 5 representanter.

Likestillingen anses som tilfredsstillende og det er ingen tiltak iverksatt eller planlagt iverksatt.

Ytre miljø

Selskapet forurensar ikke det ytre miljøet.

Vurdering av risiko

Styret har vedtatt en forvaltningsstrategi med en strategiske aktiva-allokeringen, der det normalt er nødvendig med en viss minimumseksponering i aksjemarkedet for å nå det langsiktige avkastningsmålet. Innenfor de strategiske aktiva-allokeringsrammene, skjer det tilpasninger i forhold til markedssituasjonen og volatiliteten i markedet. Det er fastsatt minimums- og maksimumsrammer for eksponeringen innen hver aktiva-klasse som følges opp løpende av forvalter i samarbeid med daglig leder.

Rammene fastsettes slik at ulike former for finansiell risiko blir vurdert samtidig som lovpålagte krav til kapitaldekning og balansesammensetning blir ivaretatt.

De finansielle aktiva består i hovedsak av pengemarkedsfond / bank, obligasjonsfond, aksjefond samt ulike private Equity fond. De er i varierende grad utsatt for finansielle risikoer som kurs-, valuta- og renterisiko.

Den løpende oppfølgingen av disse risikoene skjer i nært samarbeid mellom styret og ledelsen på den ene siden, og Gjensidige Bank på den andre.

Selskapet er eksponert for likviditetsrisiko. Dette defineres slik: Risikoen for at selskapet, både på kort og lang sikt, ikke har tilstrekkelige likvider, eller klarer å finansiere seg (funde seg) i tilstrekkelig grad til å innfri sine forpliktelser ved forfall.

For å imøtekomme denne risikoen er styret av den oppfatning at en stor andel av plasseringene må kunne realiseres raskt.

Pr 31.12.18 har selskapet 12,1 MNOK i bank/pengemarked, 21,7 MNOK i lett omsettelige obligasjonsfond og 19,3 MNOK i lett omsettelige børsnoterte aksjefond.

Styret anser likviditetssituasjonen for å være tilfredsstillende.

Selskapet er også eksponert for markedsrisiko. Dette kan være risiko knyttet til renter, valuta og aksjekurs risiko.

Svingninger i verdipapirmarkedet vil alltid representere en risiko for enhver bedrift som er eksponert i aksjer og andre plasseringer. Kort realiserings tid er med på å redusere denne risikoen.

Det er styrets vurdering at selskapet løpende skal ha moderat risiko sett i.f.t. både finansiell-, kreditt- og forsikringsrisiko.

Solvens II

Bank og forsikring er av de mest myndighetsregulerte bransjene i Norge. Stadig økende krav til rapportering og avsetninger preger bransjen. I 2011 besluttet norske myndigheter å innføre Solvency II i Norge. Solvency II er nye kapitalkravsregler som er under utarbeidelse i Europa for forsikringsselskaper. Regelverket består av tre pilarer som tar for seg krav knyttet til kapitalkrav, risikostyring og rapportering til marked og tilsynsmyndigheter. Med virkning fra 01.01.2016 ble det innført nytt lovverk for finansbransjen, finansforetaksloven.

Finanstilsynet (FT) har besluttet at Solvency II innføres med virkning f.o.m 01.01.2016. Som forberedelse til implementering av det nye regelverket ble forsikringsselskap pålagt gjennomføring og innrapportering av ORSA (Own risk and solvens assesment). Intensjonen med ORSA er å sikre at selskapenes risikostyring og kapitalisering tilfredsstillende kravene i det kommende regelverket.

Styret har brukt mye ressurser gjennom året på å utarbeide nevnte ORSA rapport som ble vedtatt i styremøte den 13.desember 2018. Rapporten er sendt til Finanstilsynet.

Med bakgrunn i vedtak i generalforsamling 2017, og den positive utviklingen som har vært i selskapets soliditet, fikk styre fullmakt til å vurdere innfrielse av ansvarlig lån helt eller delvis.

Innfrielse av ansvarlig låan er blitt gjennomført februar 2018, etter Finanstilsynets godkjenning.

Nytt lovverk stiller også krav til nye nøkkelfunksjoner i brannkassen. Her nevnes Compliance officer, Risk manager, Intern revisjon og uavhengig aktuar. Implementeringen av disse funksjonene vil være svært ressurskrevende og styret er av den oppfatning at det ikke er forretningsmessig rasjonelt å bekle alle rollene i egen organisasjon. Det er derfor inngått avtale med Q&R Triton (i samarbeid med øvrige brannkasser), med virkning fra 01.01.16 for kjøp av disse tjenestene. Alle funksjoner er etablert.

Samfunnsansvar

Selskapet er opptatt av bevissthet rundt det samfunnsansvar det innebærer å være et forsikringsselskap. Ansvarer kan deles inn i fire grupper; hensynet til menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og sosiale forhold, det ytre miljø og bekjempelse av korrupsjon. Som et lite, lokalt selskap er det lite relevant å fokusere på det punktet som omhandler menneskerettigheter.

Selskapet jobber under slagordet «vi skal kjenne kunden best og bry oss mest». I dette ligger en nedfelt strategi om å ha fornøyde kunder som føler at deres forventninger til oss som forsikringsselskap innfris. Det være seg når kunden treffer oss på digitale flater eller i direkte kontakt med våre medarbeidere. Selskapet måler kundetilfredsheten løpende gjennom året for å følge med på i hvilken grad vi lykkes med å innfri dette. Resultatene av kundeundersøkelsene er gode, noe styret er tilfreds med.

Selskapet jobber kontinuerlig for og til enhver tid å ha et godt arbeidsmiljø. Dette er nedfelt i brannkassens strategiske plan. Å bygge kompetanse samt fokusere på trivselsfremmende tiltak er viktige element i dette arbeidet. I tillegg fokuseres det på å tilpasse hver enkelt medarbeiders arbeidsplass ergonomisk.

Selskapet ser det som svært viktig å være en pådriver for å bekjempe korrupsjon. Dette er nedfelt i de retningslinjer hver enkelt medarbeider plikter å sette seg inn i samt i brannkassens risikostyring og interne kontroll.

Selskapet skal være en positiv bidragsyter til kunst, kultur og idrett i regionen. I tillegg jobbes det aktivt med brannforebyggende arbeid samt andre forebyggende aktiviteter for å bidra til en sikrere hverdag for befolkningen.

Styret er av den oppfatning at arbeidet med samfunnsansvar er godt og tilfredsstillende.

Fremtid

Resultatet i 2018 viser et underskudd og en kraftig resultatsvekkelse sammenlignet med foregående år. Det er flere forklaringer til dette, men uvanlig frekvens og størrelse på skader for egen regning, samt negativ utvikling i finansinntekter utgjør hovedårsaken til den negative resultatutviklingen. Ny hovedavtale med Gjensidige har også medført reduserte provisjoner samt økte kostnader, noe som bidrar til lavere driftsmarginer for Brannkassen.

Premie- og provisjonsinntekter forventes å ligge på omtrent samme nivå som 2018 i 2019. Styret forventer likevel et positivt resultat fra forsikringsvirksomheten også i 2019.

Selskapets finansielle plasseringer påførte selskapet et tap i 2018, men styret er av den oppfatning at utviklingen over tid vil være positiv. Selskapet budsjetterer med en avkastning på finansielle investeringer på 2,7 %.

Det presiseres at det alltid foreligger usikkerhet knyttet til fremtidige forhold.

Gjensidige Forsikring ASA satser på vekst i nye markeder (Norden og Baltikum). Skadeforsikringsvirksomheten er, og skal være, kjernen i virksomheten. Gjensidige Bank har blitt solgt til Nordea. Varig Oppdal-Rennebu har hatt, og skal i fremtiden ha, fokus på å styrke rådgiverkompetansen hos våre medarbeidere i full bredde. I et marked hvor kundene kan kjøpe enkle forsikringsprodukter i flere kanaler er det styrets oppfatning at det blir stadig viktigere å utvikle denne kompetansen.

Styret møter fremtiden med fortsatt fokus på det skadeforebyggende arbeidet. Dette er sunt for brannkassens egen forretning og er ett av flere konkurransefortrinn vi har.

Regnskapet

Regnskapet for 2018 viser et negativt resultat på MNOK 0,6 før skatt og disponeringer. Beregnet skattekostnad for 2018 beløper seg til MNOK 0,2 MNOK. Resultat etter andre resultatkomponenter viser et underskudd på MNOK 1,4 MNOK til disponering.

Styret foreslår for Generalforsamlingen å disponere resultatet på følgende måte:

Endring i avsetning til naturskedefond:	508 166
Endring i avsetning til garantiordning:	-2 378
Netto aktuarielle tap og gevinster på ytelsesbaserte pensjon	-526 929
Overført fra opparbeidet egenkapital:	-1 348 204
Sum disponert:	-1 369 345

Selskapets egenkapital vil etter dette utgjøre 50 MNOK.

Ved utgangen av regnskapsåret 2018 er selskapets solvensdekning i forhold til minstekravet på 189 %, mot 218 % året før.

Styret har gjennom hele året fulgt nøye med i kostnads- og inntektsutviklingen til selskapet.

Styret kjenner ikke til forhold som er av viktighet for å bedømme brannkassens stilling og resultat som ikke fremkommer av regnskapet.

Oppdal, 21.mars 2019

Norvald Veland
Styrets leder

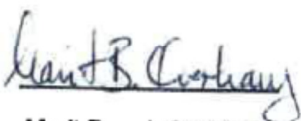
Silje Kristin Granum
Styrets nestleder

Svein Henrik Risan
Styremedlem

Trond Jære
Styremedlem

Marit Brurok Øverhaug
Styremedlem

Kjetil Skogrand
Daglig leder

Resultatregnskap

Varig Oppdal-Rennebu gjensidig

	Noter	2018	2017
TEKNISK REGNSKAP FOR SKADEFORSIKRING			
Premieinntekter			
Opptjente bruttopremier		9 143 984	9 260 395
Gjenforsikringsandel av opptjente bruttopremier		-1 737 958	-1 946 518
Sum premieinntekt for egen regning	4	7 406 026	7 313 877
Andre forsikringsrelaterte inntekter	8	3 693 539	4 155 216
Erstatningskostnader			
Brutto erstatningskostnader		-6 967 981	-9 068 528
Gjenforsikringsandel av brutto erstatningskostnader		2 767 670	6 466 182
Sum erstatningskostnader for egen regning	4	-4 200 311	-2 602 346
Forsikringsrelaterte driftskostnader			
Salgskostnader	5	-1 246 871	-1 576 529
Forsikringsrelaterte adm. kostnader inkl. provisjon mottatt gjenforsikring	5, 6	-228 859	-261 809
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader		-1 475 730	-1 838 338
Andre forsikringsrelaterte driftskostnader	7	-4 593 418	-4 192 277
RESULTAT AV TEKNISK REGNSKAP		830 106	2 836 132
IKKE-TEKNISK REGNSKAP			
Netto inntekter fra investeringer			
Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		505 726	635 858
Verdiendringer på investeringer		-2 656 223	1 643 533
Realisert gevinst og tap på investeringer		971 227	1 812 942
Administrasjonskostnader knyttet til investeringer, herunder rentekostnader		-373 198	-581 094
Sum netto inntekter fra investeringer		-1 552 468	3 511 238
Andre inntekter		109 297	193 672
RESULTAT AV IKKE-TEKNISK REGNSKAP		-1 443 172	3 704 910
PERIODENS RESULTAT FØR SKATTEKOSTNAD		-613 066	6 541 042
Skattekostnad		-229 350	-825 830
RESULTAT FØR ANDRE INNTEKTER OG KOSTNADER		-842 416	5 715 212
Andre inntekter og kostnader			
Andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet			
Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger	9	-702 574	-597 293
Skatt på andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet	10	175 645	149 324
Sum andre innt. og kostn. som ikke blir omkl. til resultatet		-526 929	-447 969
TOTALRESULTAT		-1 369 345	5 267 243

Balanse

Varig Oppdal-Rennebu gjensidig

	Noter	31.12.2018	31.12.2017
EIENDELER			
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
Aksjer og andeler	12, 13	19 714 823	20 954 960
Rentebærende verdipapir	12, 13	22 279 045	17 555 524
Utlån og fordringer		5 149 576	5 082 577
Andre finansielle eiendeler		482 400	482 400
Sum investeringer		47 625 843	44 075 461
Gjenforsikringsandel av forsikringstekniske bruttoavsetn i skadefors.			
Gj.f.andel-brto erstatn. avsetning		6 586 567	7 461 182
Sum gj.f.andel avforsikringstekniske bruttoavsetninger		6 586 567	7 461 182
Fordringer			
Andre fordringer		-209 118	461 562
Sum fordringer	12	-209 118	461 562
Andre eiendeler			
Anlegg og utstyr	11	0	8 284
Kasse, bank	12	9 862 209	19 869 193
Pensjonsmidler	9	1 871 087	2 590 060
Sum andre eiendeler		11 733 296	22 467 537
Andre forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		62 591	-6 983
SUM EIENDELER		65 799 179	74 458 759

Balanse

Varig Oppdal-Rennebu gjensidig

	Noter	31.12.2018	31.12.2017
EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER			
Opptjent egenkapital			
Avsetning til naturskadefond		9 491 065	8 982 899
Avsetning til garantiordningen		414 925	417 303
Annen opptjent egenkapital		40 101 344	41 976 478
Sum opptjent egenkapital	14	50 007 334	51 376 681
Ansvarlig lånekapital mv.			
Evigvarende ansvarlig lånekapital		0	5 000 000
Sum ansvarlig lånekapital mv.	12	0	5 000 000
Brutto forsikringsforpliktelser			
Avsetning for ikke opptjent bruttopremie		4 105 383	4 224 843
Brutto erstatningsavsetning		9 040 184	10 504 202
Sum brutto forsikringsforpliktelser	4	13 145 567	14 729 045
Avsetninger for forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser	9	637 339	584 151
Forpliktelser ved skatt			
Forpliktelser ved periodeskatt		368 635	731 593
Forpliktelser ved utsatt skatt	10	745 161	1 051 694
Andre avsetninger for forpliktelser			
Sum avsetninger for forpliktelser		1 751 135	2 367 438
Forpliktelser			
Andre forpliktelser		559 417	684 440
Sum forpliktelser		559 417	684 440
Andre påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter	12	335 724	301 156
SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER		65 799 179	74 458 759

Norvald Veland
Styrets leder

Silje Kristin Granum
Styrets nestleder

Svein Henrik Risan
Styremedlem

Trond Jære
Styremedlem

Marit Brurok Øverhaug
Styremedlem

Kjetil Skogrand
Daglig leder

OPPSTILLING AV ENDRINGER I EGENKAPITAL

Varig Oppdal-Rennebu gjensidig

Kroner	Naturskedefond	Garantiordning	Andre fond	Ny måling av netto ytelsesbasert pensjonsforpl. /-eiend.	Annen opptjent egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital per 31.12.2016	8 753 693	410 527	-	(6 192 122)	43 137 339	46 109 437
1.1.-31.12.2017						
RESULTAT FØR ANDRE INNTEKTER OG KOSTNADER	229 206	6 776			5 479 230	5 715 212
Andre inntekter og kostnader						
Andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet						
Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger				(597 293)		(597 293)
Skatt på andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet				149 324		149 324
Sum andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet				(447 969)	-	(447 969)
Sum andre inntekter og kostnader	-	-	-	(447 969)	-	(447 969)
Totalresultat	229 206	6 776	-	(447 969)	5 479 230	5 267 243
Utbetalt/vedtatt kunde utbytte					-	-
Til / fra andre fond			-		-	-
Egenkapital 31.12.2017	8 982 899	417 303	-	(6 640 091)	48 616 569	51 376 681
1.1.-31.12.2018						
RESULTAT FØR ANDRE INNTEKTER OG KOSTNADER	508 166	(2 378)	-		(1 348 204)	(842 416)
Andre inntekter og kostnader						
Andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet						
Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger				(702 574)		(702 574)
Skatt på andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet				175 645		175 645
Sum andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet				(526 929)	-	(526 929)
Sum andre inntekter og kostnader	-	-	-	(526 929)	-	(526 929)
Totalresultat	508 166	(2 378)	-	(526 929)	(1 348 204)	(1 369 345)
			-		-	-
Egenkapital 31.12.2018	9 491 065	414 925	-	(7 167 020)	47 268 364	50 007 335

Kontantstrøm

Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter	2018	2017
Innbetalte premier direkte forsikring	9.024.524	9.292.216
Utbetalte gjenforsikringspremier	-1.737.958	-1.946.518
Utbetalte erstatninger og forsikringsytelser dir.forsikring	-8.431.999	-1.763.075
Innbetalte gjenforsikringsoppgjør for erstatninger og forsikringsytelser	3.642.285	0
Betalte driftskostnader	-2.131.670	-2.255.188
Netto finansinntekter	381.412	403.078
Betalte skatter	-723.196	-415.202
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	23.398	3.315.311
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter:		
Netto kontantstrøm oppgjørskonto megler		
Netto kontantstrøm av aksjer og andeler i andre selskaper	-83.911	1.815.750
Netto kontantstrøm av obligasjoner	-5.084.468	-2.004.882
Netto kontantstrøm av sertifikater		
Netto kontantstrøm av eiendom		
Netto kontantstrøm av andre verdip.med kort løpetid		
Netto kontantstrøm andre kredittinstitusjoner		
Netto kontantstrøm av driftsmidler mv	204.997	
Netto kontantstrøm andre finansielle eiendeler		
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-4.963.383	-189.132
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter:		
Ansvarlig lån fra Varig Orkla Forsikring gjensidig	-5.000.000	
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	-5.000.000	
Netto kontantstrøm for perioden	-9.939.984	3.126.179
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter	-9.939.984	3.126.179
Beh. av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens beg.	24.951.769	21.825.590
Beh. av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens slutt	15.011.785	24.951.769
Spesifikasjon av beholdning av kontanter og kontantekvivalenter		
Innskudd hos kredittinstitusjoner	5.149.576	5.082.577
Kontanter og bankinnskudd *	9.862.209	19.869.193
Sum kontanter og kontantekvivalenter	15.011.785	24.951.769
* Herav bundet på skattetrekkkonto	372.946	180.275

NOTER

1. Regnskapsprinsipper

Regnskapet for 2018 er avlagt i samsvar med regnskapsloven og forskrift om årsregnskap for skadeforsikringsforetak (FOR-2015-12-18-1775). Årsregnskapsforskriften bygger i stor grad på EU-godkjent IFRS'er og tilhørende fortolkningsresultater.

Nye standarder anvendt

IFRS 15 Inntekt fra kundekontrakter (2014)

Foretaket implementerte IFRS 15 med virkning fra 1. januar 2018. Standarden etablerer prinsipper for å rapportere nyttig informasjon om art, beløp, tidfesting og usikkerhet av inntekter og kontantstrømmer som kommer fra aktuelle kontrakter med kunder. En fem-trinns modell for å avgjøre hvordan og når inntekter innregnes, men den gjelder ikke for innregning av inntekter fra forsikringskontrakter, finansielle eiendeler eller leasingavtaler, som utgjør hovedsakelig alle foretakets inntektsstrømmer. Øvrige inntektsstrømmer, som for eksempel inntekter fra varesalg, inntekter fra salg og formidling av tjenester fra tredjepart og provisjonsinntekter utgjør en ubetydelig del av inntektene. For disse inntektene er den modifiserte retrospektive metoden med effekter fra første gangs anvendelse innregnet på dagen for implementering og uten omarbeiding av sammenligningstall, benyttet. Den nye standarden har ikke gitt effekter på foretakets finansielle stilling, resultat eller kontantstrømmer.

Nye standarder og fortolkninger ennå ikke vedtatt

En rekke nye standarder, endringer i standarder og fortolkninger er utgitt for regnskapsår som begynner etter 1. januar 2018, og har ikke blitt anvendt ved utarbeidelsen av dette selskaps-regnskapet. De som kan være relevante for foretaket er angitt nedenfor. Foretaket planlegger ikke å implementere disse standardene tidlig.

IFRS 9 Finansielle instrumenter (2014)

IFRS 9 omhandler regnskapsføring av finansielle instrumenter og trer i kraft for regnskapsperioden som begynner på eller etter 1.januar 2018. Se for øvrig avsnittet nedenfor om utsatt implementering. Standarden introduserer nye krav til klassifisering og måling av finansielle eiendeler, inkludert en ny forventet tapsmodell for innregning av verdifall, samt endrede krav til sikringsbokføring.

IFRS 9 inneholder tre primære målekategorier for finansielle eiendeler: amortisert kost, virkelig verdi over andre inntekter og kostnader samt virkelig verdi over resultatet. Finansielle eiendeler skal klassifiseres som enten til amortisert kost, til virkelig verdi over andre inntekter og kostnader eller til virkelig verdi over resultatet, avhengig av hvordan de forvaltes og hvilke kontraktsfestede kontantstrømegenskaper de har. IFRS 9 introduserer et nytt krav i forbindelse med finansielle forpliktelser øremerket til virkelig verdi, der endringer i virkelig verdi som kan henføres til forpliktelsens kredittrisiko presenteres i andre inntekter og kostnader heller enn i resultatet.

Tapsavsetninger skal i henhold til IFRS 9 måles ved bruk av en forventet tapsmodell i stedet for en inntrådt tapsmodell som i IAS 39. Reglene om verdifall i IFRS 9 vil komme til anvendelse på alle finansielle eiendeler

målt til amortisert kost og renteinstrumenter til virkelig verdi over andre inntekter og kostnader. I tillegg omfattes også låneforpliktelser, finansielle garantikontrakter og leasingfordringer av standarden. Hvordan avsetninger for forventede kredittap på finansielle eiendeler skal måles, avhenger av om kredittrisikoen har økt vesentlig siden førstegangsinnregning. Ved førstegangsinnregning og dersom kredittrisikoen ikke har økt betydelig, skal avsetningen tilsvare 12 måneders forventet tap. Dersom kredittrisikoen har økt vesentlig, skal avsetningen tilsvare forventet kredittap over eiendelens levetid. Denne todelte metoden erstatter dagens nedskrivningsmodell.

Endringer i IFRS 4 Anvendelse av IFRS 9 Finansielle instrumenter sammen med IFRS 4 Forsikringskontrakter (2016)

Endringene i IFRS 4 tillater foretak som overveiende driver forsikringsvirksomhet muligheten til å utsette ikrafttredelsesdato for IFRS 9 til 1.januar 2021. Effekten av en slik utsettelse er at de berørte enheter kan fortsette å rapportere i henhold til gjeldende standard, IAS 39 Finansielle instrumenter.

Varig Oppdal-Rennebu gjensidig er et forsikringsforetak og har besluttet å benytte seg av dette unntaket.

IFRS 16 Leieavtaler (2016)

IFRS 16 krever at alle kontrakter som tilfredsstiller definisjonen til en leieavtale skal rapporteres i leietakers balanse som rett-til-bruk eiendeler og leieforpliktelser. Tidligere klassifisering av leieavtaler som enten operasjonell eller finansiell leieavtale er fjernet. Kortsiktige leieavtaler (mindre enn 12 måneder) og leie av eiendeler med lav verdi er unntatt fra kravene. En leietaker skal innregne rett-til-bruk eiendelene og leieforpliktelsene. Rente-effekten av diskontering av leieforpliktelsene skal presenteres separat fra avskrivningskostnaden av rett-til-bruk eiendelene. Avskrivningskostnaden vil presenteres sammen med foretakets øvrige avskrivninger, mens rente-effekten av diskontering vil presenteres som en finanspost. Ikrafttredelse av IFRS 16 er 1.januar 2019. Standarden forventes å ha effekt på foretakets finansregnskap, gjennom en vesentlig økning av foretakets innregnede eiendeler og forpliktelser og ved potensielt å påvirke presentasjonen og periodiseringen av innregningen i resultatregnskapet.

Estimert forventet beløp som vil bli innregnet som en leieforpliktelse og tilhørende rett-til-bruk eiendel på tidspunktet for implementering er 440.531 kroner. Ingen effekt på egenkapitalen.

For å fastsette om en kontrakt inneholder en leieavtale er det vurdert om kontrakten overfører retten til å kontrollere bruken av en identifisert eiendel. Dette er vurdert å være tilfelle for husleiekontrakter. IT-avtaler er ikke vurdert å falle inn under IFRS 16 siden disse er basert på kjøp av kapasitet som ikke er fysisk adskilt og dermed ikke identifiserbare. Leieperioden vil bli beregnet basert på avtalens varighet tillagt eventuelle opsjonsperioder dersom disse med rimelig sikkerhet vil bli utøvet. Felleskostnader etc. vil ikke bli innregnet i leieforpliktelsen for husleiekontraktene. Diskonteringsrente for husleiekontraktene vil fastsettes ved å se hen til observerbar innlånsrente i obligasjonsmarkedet. Renten vil tilpasses de faktiske leiekontraktenes varighet etc. Diskonteringsrenten for leasingbilene vil fastsettes basert på en vurdering av hvilken lånerente foretaket ville oppnå for finansiering av biler fra et finansieringsselskap. Foretaket har innregnet sine leieforpliktelser til nåverdien av de gjenværende leiebetalingene diskontert med marginal lånerente på tidspunktet for førstegangsinnregning, samt innregne tilhørende rett-til-bruk eiendeler til et beløp som tilsvarer leieforpliktelsen.

IFRS 17 Forsikringskontrakter (2017)

IFRS 17 Forsikringskontrakter etablerer prinsipper for innregning, måling, presentasjon og opplysninger om utstedte forsikringskontrakter. IFRS 17 er en kompleks standard som inneholder noen grunnleggende forskjeller i forhold til gjeldende regnskapsføring av måling av forpliktelser og innregning av fortjeneste. Forsikringskontrakter vil bli innregnet til en risikjustert nåverdi av fremtidige kontantstrømmer pluss et beløp som representerer uopptjent resultat i gruppen av kontrakter (kontraktsmessig servicemargin). Hvis en gruppe av kontrakter er eller blir tapsgivende, vil tapet innregnes umiddelbart. Forsikringsinntekter, forsikringskostnader og finansielle forsikringsinntekter eller utgifter vil bli presentert separat. IFRS 17 å tre i kraft 1. januar 2022. Standarden forventes å påvirke foretakets regnskap gjennom en vesentlig endring av måling og presentasjon av inntekter og kostnader.

Øvrige endringer i standarder og fortolkningsuttalelser vil ikke ha vesentlig effekt basert på våre foreløpige vurderinger med den virksomheten foretaket har per i dag.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømmer fra driftsaktiviteter presenteres etter den direkte metoden, som gir opplysninger om vesentlige klasser av inn- og utbetalinger.

Innregning av inntekter og kostnader

Premieinntekter mv.

Forsikringspremier inntektsføres i takt med forsikringsperioden. Opptjente bruttopremier beregnes med utgangspunkt i de beløp foretaket har mottatt eller har til gode for forsikringsavtaler hvor forsikringsperioden er påbegynt før periodens avslutning (forfalte bruttopremier). Ved periodeslutt foretas en tidsavgrensning hvor forfalt premie som vedrører neste år periodiseres (endring i avsetning for ikke opptjent bruttopremie). Premieinntekter for egen regning beregnes ved at tilsvarende periodisering gjøres for premie for avgitt gjenforsikring, som reduserer de tilsvarende brutto premiebeløpene. Premie for mottatt gjenforsikring klassifiseres som forfalte bruttopremier, og periodiseres i takt med forsikringsperioden.

Erstatningskostnader

Erstatningskostnader består av betalte bruttoerstatninger redusert med gjenforsikringsandel, i tillegg til endring i brutto erstatningsavsetning, også redusert med gjenforsikringsandel. Direkte og indirekte skadebehandlingskostnader inngår i erstatningskostnadene. Erstatningskostnadene inneholder avviklingstap/-gevinst på tidligere års avsetninger.

Forsikringsrelaterte driftskostnader

Forsikringsrelaterte driftskostnader består av forsikringsrelaterte administrasjonskostnader inkludert provisjoner for mottatt gjenforsikring og salgskostnader.

Netto inntekter fra investeringer

Finansinntekter består av renteinntekter på finansielle investeringer, mottatt utbytte, realiserte gevinster knyttet til finansielle eiendeler, endring i virkelig verdi av finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet,

samt gevinster på finansielle derivater. Renteinntekter innregnes i resultatet ved bruk av effektiv rentemetode.

Finanskostnader består av rentekostnader på lån, realiserte tap knyttet til finansielle eiendeler, endringer i virkelig verdi av finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, resultatført verdifall på finansielle eiendeler og resultatført tap på finansielle derivater.

Alle lånekostnader innregnes i resultatet ved bruk av effektiv rentemetoden.

Materielle eiendeler

Anlegg og utstyr

Innregning og måling

Eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr vurderes til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte avskrivninger og akkumulerte tap ved verdifall. Anskaffelseskost inkluderer utgifter som er direkte henførbare til kjøp av eiendelen. Når utstyr eller vesentlige enkeltdeler har ulik utnyttbar levetid, regnskapsføres de som separate komponenter.

Etterfølgende utgifter

Etterfølgende utgifter innregnes i eiendelens balanseførte verdi hvis det er sannsynlig at de fremtidige økonomiske fordelene tilknyttet eiendelen vil tilflyte foretaket, og utgiften tilknyttet eiendelen kan måles pålitelig. Hvis den etterfølgende utgiften er påløpt for å erstatte en del av eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr, aktiveres kostnaden og balanseført verdi av det som erstattes fraregnes. Utgifter til reparasjoner og vedlikehold innregnes umiddelbart i resultatet når de påløper.

Avskrivninger

Hver komponent av eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr avskrives lineært over estimert utnyttbar levetid. Tomter, fritidshus og hytter avskrives ikke. Den forventede utnyttbare levetiden for inneværende og sammenlignbare perioder er som følger:

- anlegg og utstyr: 3 - 5 år

Avskrivningsmetode, forventet utnyttbar levetid og restverdi vurderes årlig. Eiendelen nedskrives dersom gjenvinnbart beløp er lavere enn balanseført verdi.

Forsikringstekniske avsetninger

Avsetning for ikke opptjent bruttopremie

Avsetningen for ikke opptjent bruttopremie er en periodisering av forfalte premier. Avsetningen er relatert til de uopptjente delene av den forfalte premien. Det er ikke gjort fradrag for kostnader av noe slag før den forfalte premien er periodisert.

Brutto erstatningsavsetning

Erstatningsavsetningen skal dekke forventede fremtidige erstatningsutbetalinger for skadetilfeller som på rapporteringstidspunktet er inntruffet, men ikke ferdig oppgjort. Dette inkluderer både meldte saker (RBNS - reported but not settled) og skader som er inntruffet, men ikke meldt (IBNR - incurred but not reported). Avsetningene knyttet til kjente skader er individuelt vurdert av oppgjørsapparatet, mens IBNR-avsetningene

er basert på erfaringstall, hvor man tar utgangspunkt i den tiden det tar fra en skade inntreffer (skadedato) til den meldes (meldt dato). Basert på erfaringer og porteføljens utvikling utarbeides det en statistisk modell for å beregne omfanget av etteranmeldte skader. Modellens godhet måles ved å beregne avvik mellom tidligere etteranmeldte skader og etteranmeldte skader som er estimert av modellen.

Diskontering av erstatningsavsetninger gjennomføres som hovedregel ikke.

Erstatningsavsetningen inneholder et element som skal dekke administrasjonskostnader som påløper i forbindelse med skadeoppgjør.

Tilstrekkelighetstest

Det gjennomføres en årlig tilstrekkelighetstest for å kontrollere at nivået på avsetningene er tilstrekkelige sammenlignet med foretakets forpliktelser. Gjeldende estimat på fremtidige erstatningsutbetalinger for det forsikringsansvaret foretaket har på rapporteringstidspunktet, samt tilhørende kontantstrømmer benyttes ved utførelsen av testen. Dette omfatter både skader som er inntruffet før rapporteringstidspunktet (erstatningsavsetningen) og skader som inntreffer fra rapporteringstidspunktet til neste hovedforfall (premieavsetningen). Eventuelt avvik mellom opprinnelig avsetning og tilstrekkelighetstesten medfører avsetning for ikke avløpt risiko.

Gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser i skadeforsikring

Gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser i skadeforsikring klassifiseres som en eiendel i balansen. Gjenforsikringsandel av ikke opptjent bruttopremie og gjenforsikringsandel av brutto erstatningsavsetning inkluderes i gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser i skadeforsikring. Gjenforsikringsandelen reduseres med forventet tap på krav basert på objektive bevis ved verdifall.

Finansielle instrumenter

Finansielle instrumenter klassifiseres i en av følgende kategorier:

- til virkelig verdi over resultatet
- tilgjengelig for salg
- investeringer som holdes til forfall
- utlån og fordringer
- finansielle derivater
- finansielle forpliktelser til amortisert kost

Innregning og fraregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser innregnes når foretaket blir part i instrumentets kontraktmessige vilkår. Førstegangsinnregning er til virkelig verdi, i tillegg til, for instrumenter som ikke er derivater eller måles til virkelig verdi over resultatet, transaksjonskostnader som er direkte henførbare til anskaffelsen eller utstedelsen av den finansielle eiendelen eller den finansielle forpliktelsen. Normalt vil førstegangsinnregning tilsvare transaksjonsprisen. Etter førstegangsinnregning måles instrumentene som beskrevet nedenfor.

Finansielle eiendeler fraregnes når de kontraktmessige rettighetene til kontantstrømmer fra de finansielle eiendelene utløper, eller når foretaket overfører den finansielle eiendelen i en transaksjon hvor all eller tilnærmet all risiko og fortjenestemuligheter knyttet til eierskap av eiendelen overføres.

Til virkelig verdi over resultatet

Finansielle eiendeler og forpliktelser klassifiseres som til virkelig verdi over resultatet dersom de holdes for omsetning eller øremerkes til dette ved førstegangsinnregning. Alle finansielle eiendeler og forpliktelser kan øremerkes til virkelig verdi over resultatet dersom

- klassifiseringen reduserer en mismatch i måling eller innregning som ellers ville ha oppstått som følge av ulike regler for måling av eiendeler og forpliktelser.
- de finansielle eiendelene inngår i en portefølje som løpende måles og rapporteres til virkelig verdi.

Transaksjonsutgifter innregnes i resultatet når de påløper. Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet måles til virkelig verdi på rapporteringstidspunktet. Endringer i virkelig verdi innregnes i resultatet.

I kategorien til virkelig verdi over resultatet inngår klassene aksjer og andeler og rentebærende verdipapirer.

Tilgjengelig for salg

Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg er ikke-derivate finansielle eiendeler som ved førstegangsinnregning har blitt plassert i denne kategorien, eller som ikke har blitt plassert i noen annen kategori. Etter førstegangsinnregning måles finansielle eiendeler i denne kategorien til virkelig verdi, og gevinst eller tap innregnes i andre resultatkomponenter, med unntak av tap ved verdifall, som innregnes i resultatet.

Varig Oppdal-Rennebu gjensidig har ingen finansielle instrumenter i denne kategorien.

Investeringer som holdes til forfall

Investeringer som holdes til forfall er ikke-derivate finansielle eiendeler med faste eller planlagte betalinger i tillegg til en fast forfallsdato, som en virksomhet har intensjoner om og evne til å holde til forfall med unntak av

- de som virksomheten har klassifisert som til virkelig verdi over resultatet ved førstegangsinnregning
- de som tilfredsstiller definisjonen på utlån og fordringer

Investeringer som holdes til forfall måles til amortisert kost ved bruk av effektiv rente-metoden, redusert med eventuelle tap ved verdifall.

I kategorien investeringer som holdes til forfall inngår klassen obligasjoner som holdes til forfall.

Varig Oppdal-Rennebu gjensidig har ingen finansielle instrumenter i denne kategorien.

Utlån og fordringer

Utlån og fordringer er ikke-derivate finansielle eiendeler med faste eller planlagte betalinger. Utlån og fordringer måles til amortisert kost ved bruk av effektiv rente-metoden, redusert med eventuelle tap ved verdifall.

I kategorien utlån og fordringer inngår klassene utlån, fordringer i forbindelse med direkte forretninger og gjenforsikringer, andre fordringer, forskuddsbetalte kostnader og opptjente, ikke mottatte inntekter, kontanter og kontantekvivalenter og obligasjoner klassifisert som lån eller fordringer.

Finansielle derivater

Finansielle derivater benyttes i styringen av aksje-, rente- og valutaeksponeringen for å oppnå ønsket risiko og avkastning. Instrumentene benyttes både til handelsformål og for å sikre andre balanseposter. All handel av finansielle derivater foregår innenfor strengt definerte rammer.

Transaksjonsutgifter innregnes i resultatet når de påløper. Etter førstegangsinnregning måles derivatene til virkelig verdi og endringer i verdien innregnes i resultatet.

I kategorien finansielle derivater inngår klassene finansielle derivater målt til virkelig verdi over resultatet og finansielle derivater som sikringsbokføres.

Varig Oppdal-Rennebu gjensidig har ingen finansielle instrumenter i denne kategorien.

Finansielle forpliktelser til amortisert kost

Finansielle forpliktelser måles til amortisert kost ved bruk av effektiv rente-metoden. Der hvor tidshorisonten for den finansielle forpliktelsens forfallstidspunkt er relativt kort benyttes den nominelle renten ved beregning av amortisert kost.

I kategorien finansielle forpliktelser til amortisert kost inngår klassene ansvarlig lån, andre forpliktelser, forpliktelser i forbindelse med forsikring, påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter.

Definisjon av virkelig verdi

Etter førstegangsinnregning måles investeringer til virkelig verdi over resultatet lik den verdi den enkelte eiendel/forpliktelse kan omsettes for i en velordnet transaksjon mellom markedsaktører på måletidspunktet under de gjeldende markedsforhold.

Ved beregning av virkelig verdi benyttes ulike metoder og teknikker avhengig av type finansielle instrumenter og i hvilken grad de handles i aktive markeder. For finansielle instrumenter som omsettes i aktive markeder benyttes noterte markedspriser eller kurser fra forhandlere, mens for finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked, fastsettes virkelig verdi ved hjelp av egnede verdsettingsmetoder.

For ytterligere beskrivelse av virkelig verdi, se note 12.

Definisjon av amortisert kost

Etter førstegangsinnregning måles investeringer som holdes til forfall, utlån og fordringer og finansielle forpliktelser som ikke måles til virkelig verdi til amortisert kost ved bruk av effektiv rente-metoden. Ved beregning av effektiv rente estimeres fremtidige kontantstrømmer, og alle kontraktsmessige vilkår ved det finansielle instrumentet tas i betraktning. Honorarer betalt eller mottatt mellom partene i kontrakten og

transaksjonskostnader som kan henføres direkte til transaksjonen, inngår som en integrert komponent ved fastsettelsen av den effektive renten.

Verdifall på finansielle eiendeler

Utlån, fordringer og investeringer som holdes til forfall

For finansielle eiendeler som ikke måles til virkelig verdi vurderes det på rapporteringstidspunktet om det foreligger objektive bevis for at det har vært en reduksjon i den virkelige verdien av en finansiell eiendel eller gruppe av eiendeler. Objektive bevis kan være informasjon om betalingsanmerkninger, mislighold, utsteder eller låntaker i finansielle vanskeligheter, konkurs eller observerbare data som indikerer at det er en målbar reduksjon i fremtidige kontantstrømmer fra en gruppe finansielle eiendeler, selv om reduksjonen ennå ikke kan knyttes til en individuell finansiell eiendel i gruppen av eiendeler.

Det vurderes først om det eksisterer objektive bevis på verdifall på finansielle eiendeler som individuelt sett er vesentlige. Finansielle eiendeler som ikke er individuelt vesentlige eller som vurderes individuelt, men som ikke er utsatt for verdifall, vurderes gruppevis med hensyn til verdifall. Eiendeler med likeartede kredittrisikokarakteristikker grupperes sammen.

Dersom det foreligger objektive bevis for at en eiendel er utsatt for verdifall, beregnes tap ved verdifall til forskjellen mellom eiendelens balanseførte verdi og nåverdien av estimerte fremtidige kontantstrømmer diskontert med den opprinnelige effektive renten. Tapet innregnes i resultatet.

Tap ved verdifall reverseres dersom reverseringen objektivt kan knyttes til en hendelse som finner sted etter at tapet ble innregnet. Reverseringen skal ikke resultere i at den balanseførte verdien av den finansielle eiendelen overstiger beløpet for det som amortisert kost ville ha vært dersom verdifallet ikke var blitt innregnet på tidspunktet da tapet blir reversert. Reversering av tidligere tap ved verdifall innregnes i resultatet.

Tilgjengelig for salg

For finansielle eiendeler tilgjengelig for salg foretas en vurdering av hvorvidt eiendelene er utsatt for tap ved verdifall hvert kvartal. Dersom en reduksjon i virkelig verdi av en eiendel klassifisert som tilgjengelig for salg, sammenlignet med anskaffelseskost, er vesentlig eller har vart mer enn ni måneder, blir akkumulerte tap ved verdifall, målt til forskjellen mellom anskaffelseskost og nåværende virkelig verdi, fratrukket tap ved verdifall på den finansielle eiendelen som tidligere har blitt innregnet i resultatet, fjernet fra egenkapitalen og innregnet i resultatet selv om den finansielle eiendelen ikke har blitt fraregnet.

Tap ved verdifall som er innregnet i resultatet reverseres ikke i resultatet, men i andre resultatkomponenter.

Utbytte

Mottatt utbytte fra investeringer innregnes når foretaket har en ubetinget rett til å motta utbyttet. Avgitt utbytte innregnes som en forpliktelse i samsvar med regnskapslovens bestemmelser. Dette innebærer at utbytte fraregnes i egenkapitalen i det regnskapsåret det avsettes for.

Hendelser etter balansedagen

Ny informasjon etter balansedagen om foretakets finansielle stilling på balansedagen er hensyntatt i årsregnskapet. Hendelser etter balansedagen som ikke påvirker foretakets finansielle stilling på balansedagen, men som vil påvirke foretakets finansielle stilling i fremtiden er opplyst om dersom dette er vesentlig.

Pensjoner

Pensjonsforpliktelser vurderes til nåverdien av de fremtidige pensjonsytelser som regnskapsmessig anses som opptjent på rapporteringstidspunktet. Fremtidige pensjonsytelser beregnes med utgangspunkt i forventet lønn på pensjoneringstidspunktet. Pensjonsmidler vurderes til virkelig verdi. Netto pensjonsforpliktelse er differansen mellom nåverdien av de fremtidige pensjonsytelsene og virkelig verdi av pensjonsmidlene. Det avsettes for arbeidsgiveravgift i den perioden en underfinansiering oppstår. Netto pensjonsforpliktelse fremkommer i balansen på linjen for Pensjonsforpliktelser. Eventuell overfinansiering balanseføres i den grad det er sannsynlig at overfinansieringen kan utnyttes. En overfinansiering i en sikret ordning kan ikke motregnes mot en underfinansiering i en usikret ordning. Dersom det er en netto overfinansiering i den sikrede ordningen innregnes denne som Pensjonsmidler.

Periodens pensjonsopptjening (service cost) og netto rentekostnad (-inntekt) resultatføres løpende, og presenteres som en driftskostnad i resultatet. Netto rentekostnad beregnes ved å anvende diskonteringsrenten for forpliktelsen på begynnelsen av perioden på netto forpliktelsen. Netto rentekostnad består derfor av rente på forpliktelsen og avkastning på midlene.

Avvik mellom estimert pensjonsforpliktelse og estimert verdi av pensjonsmidler ved forrige regnskapsår og aktuarberegnet pensjonsforpliktelse og virkelig verdi av pensjonsmidlene ved årets begynnelse innregnes i andre inntekter og kostnader. Disse vil aldri bli reklassifisert over resultatet.

Gevinster og tap på avkortning eller oppgjør av en ytelsesbasert pensjonsordning innregnes i resultatet på det tidspunkt avkortningen eller oppgjøret inntreffer.

Pliktige tilskudd til innskuddsbasert pensjonsordning innregnes som personalkostnader i resultatet når de påløper.

Skatt

Skattekostnad består av summen av periodeskatt og utsatt skatt.

Periodeskatt

Periodeskatt er betalbar skatt på skattepliktig inntekt for året, basert på skattesatser som var vedtatt eller i hovedsak vedtatt på rapporteringstidspunktet, og eventuelle endringer i beregnet periodeskatt for tidligere år.

Utsatt skatt

Utsatt skatt beregnes på bakgrunn av forskjeller mellom balanseførte verdier og skattemessige verdier av eiendeler og forpliktelser på rapporteringstidspunktet. Forpliktelser ved utsatt skatt innregnes for alle skatteøkende midlertidige forskjeller. Eiendeler ved utsatt skatt innregnes for alle skattereduserende midlertidige forskjeller i den grad det er sannsynlig at det oppstår fremtidige skattepliktige inntekter som de skattereduserende midlertidige forskjellene kan utnyttes mot. Dersom utsatt skatt oppstår i forbindelse med førstegangsinnregning av en forpliktelse eller eiendel overtatt i en transaksjon som ikke er en virksomhetssammenslutning, og den ikke påvirker det finansielle eller skattepliktige resultatet på transaksjonstidspunktet, blir den ikke innregnet.

Innregning

Periodeskatt og utsatt skatt innregnes som kostnad eller inntekt i resultatregnskapet, med unntak av utsatt skatt på poster som er innregnet i andre resultatkomponenter, hvor skatten da innregnes i andre resultatkomponenter, eller i de tilfeller hvor den oppstår som følge av en virksomhetssammenslutning. Ved virksomhetssammenslutning beregnes utsatt skatt på differansen mellom virkelig verdi av eiendeler og forpliktelser overtatt i virksomhetssammenslutning og deres balanseførte verdi.

Transaksjoner med samarbeidende selskaper

Varig Oppdal-Rennebu gjensidig opererer som agent på vegne av Gjensidige Forsikring ASA. For disse tjenestene mottas det provisjoner. For de tjenester Gjensidige Forsikring ASA yter Varig Oppdal-Rennebu gjensidig ved å drifte brannforretningen, betales en godtgjørelse til Gjensidige Forsikring ASA. Det samme gjelder øvrig bistand.

2. Bruk av estimater

Utarbeidelsen av regnskapet i samsvar med IFRS og anvendelsen av de valgte regnskapsprinsipper innebærer at ledelsen må foreta vurderinger, utarbeide estimater og anvende forutsetninger som påvirker balanseført verdi av eiendeler og forpliktelser, inntekter og kostnader. Estimaterne og de tilhørende forutsetningene er basert på historisk erfaring og andre faktorer som er vurdert å være forsvarlig basert på de underliggende forholdene. Faktiske tall kan avvike fra disse estimatene. Estimaterne og de tilhørende forutsetninger blir gjennomgått regelmessig. Endringer i regnskapsmessige estimater innregnes i den perioden estimatene endres hvis endringen kun påvirker denne perioden, eller både i den perioden estimatene endres og i fremtidige perioder hvis endringene påvirker både eksisterende og fremtidige perioder.

Nedenfor omtales de regnskapsprinsippene som benyttes av Varig Oppdal-Rennebu gjensidig, hvor vurderinger, estimater og forutsetninger kan avvike vesentlig fra de faktiske resultatene.

Forsikringstekniske avsetninger

Bruk av estimater ved beregning av forsikringstekniske avsetninger gjelder hovedsakelig erstatningsavsetninger.

Forsikringsprodukter deles i hovedsak i to hovedgrupper, bransjer med kort eller lang avviklingstid. Med avviklingstid menes hvor lang tid det går fra et tap eller en skade inntreffer (skadedato) til tapet eller skaden er meldt og deretter utbetalt eller oppgjort. Korthalede bransjer er for eksempel forsikring av bygninger, mens langhalede bransjer primært omfatter forsikring av personer. Usikkerheten i korthalede bransjer er i hovedsak knyttet til skadens størrelse. Brannkassen har kun forsikringsprodukter i den korthalede bransjen.

3. Risiko og kapitalstyring

Oversikt

Risikostyring er en del av den daglige virksomheten i Varig Oppdal-Rennebu gjensidig. En helhetlig styring av risiko sikrer at ulike risikoer vurderes og håndteres på en konsistent måte. Formålet med risikostyring i Varig Oppdal-Rennebu gjensidig er at risikoeksponeringen ikke skal overstige risikoevnen. Gjennom en sterk risikostyring vil risikoer identifiseres, analyseres, kvantifiseres og styres både med sikte på å redusere usikkerhet og store økonomiske tap. Foretaket sin virksomhet innebærer både forsikringsmessig og finansiell risiko. Den forsikringsmessige risiko er knyttet til brann- og naturskadeforsikring overfor foretakets kunder, mens finansrisikoen er relatert til foretakets investeringsrisiko hovedsakelig knyttet til foretakets kapitalforvaltning.

Organisering

Styret har det overordnede ansvar for at risikonivået er tilfredsstillende sett i forhold til foretaket sin soliditet og risikovilje. Dette innebærer å sikre at det eksisterer nødvendige retningslinjer, rutiner og rapportering for en tilfredsstillende risikostyring og for at lover og forskrifter etterleves, samt at arbeidet med risikostyring og internkontroll er hensiktsmessig organisert og dokumentert.

Daglig leder er ansvarlig for risikostyringen. Det pågår en kontinuerlig prosess for å forebygge og avdekke etterlevelsrisiko ift. lover og forskrifter, samt interne policies og instruksjoner.

Forsikringsrisiko

Hovedgrunnet for forsikring er overføring av risiko fra forsikringstaker til forsikringsselskap. Varig Oppdal-Rennebu gjensidig mottar forsikringspremie fra et stort antall forsikringstakere, og til gjengjeld forplikter man seg som forsikringsgiver til å betale erstatning dersom en skade inntreffer. Forsikringsrisiko vil derfor utgjøre en stor del av den totale risikoeksponeringen. Forsikringspremier mottas på forhånd, og avsettes for å dekke fremtidige skadeutbetalinger. Risikoen i en enkelt forsikringskontrakt er sannsynligheten for at den forsikrede hendelse inntreffer og usikkerheten med hensyn til størrelsen av det påfølgende erstatningsbeløpet. Det ligger i forsikringskontraktens natur at denne risikoen er tilfeldig og derfor må estimeres.

Erfaring viser at jo større en portefølje av ensartede forsikringskontrakter er, desto mindre vil den relative variabiliteten omkring det forventede resultat være. Dessuten vil en mer diversifisert portefølje ha mindre sannsynlighet for påvirkning fra endringer i en delportefølje. Ved utforming av tegningspolicy er det tatt sikte på spredning mellom ulike typer forsikringsrisiko samt å oppnå en tilstrekkelig stor forsikringsbestand innenfor hver kategori til å redusere variabiliteten i det forventede resultatet.

Faktorer som kan ha negativ innvirkning på forsikringsrisiko i brannforsikring kan være mangel på risikospredning når det gjelder risikotype, forsikringssum og art av næringsvirksomhet som forsikringen dekker. Uventet økning i inflasjonen vil også ha negativ effekt på skadeutbetalinger.

Varig Oppdal-Rennebu gjensidig tilbyr brannforsikringsprodukter og tilhørende naturskadeforsikring rettet mot privatkunder, landbruk og næringsliv i sitt geografiske konsesjonsområde. Brannkassen er selv ansvarlig for de brannskader som inntreffer for sine kunder. Siden det er stor variasjon i brannskadenes størrelse er det kjøpt reassuransebeskyttelse hos Gjensidige Forsikring ASA. For 2018 er egenregningen 750.000 kroner; dvs at kun skader opp til denne grensen belaster brannkassens regnskap. Reassuranseprogrammet består hovedsakelig av ikke-proporsjonal reassuranse og er basert på beregnet eksponering, skadehistorikk og kapitalstruktur. Reassuransefunksjonen administreres i Gjensidige Forsikring ASA, som også inkluderer administrasjon av reassuranseprogrammet for de samarbeidende brannkassenes brannforsikring.

Naturskadeforsikring i Norge ivaretas gjennom et obligatorisk medlemskap i Norsk Naturskadepool. Dette er en ordning myndighetene har bedt norske forsikringsselskaper administrere, og naturskadepremien fastsettes av myndighetene. Premien innkreves av forsikringsselskapene i tilknytning til brannforsikrede objekter. Gjennom denne ordningen blir Varig Oppdal-Rennebu gjensidig eksponert for sin markedsandel (basert på brannforsikringssum) av summen av erstatningene i det norske markedet. Poolen kjøper, på vegne av medlemmene, et eget reassuranseprogram, noe som ytterligere reduserer risikoeksponeringen til medlemselskapene. Forsikringsrisikoen vurderes som moderat med de reassuransedekninger som er kjøpt.

Skadefrekvens og erstatningsstørrelse

Skadefrekvens og erstatningsstørrelse, gjennomsnittsskade, kan påvirkes av flere faktorer. En økning i skadefrekvens kan være sesongbetont eller skyldes mer varig påvirkning. For forsikring av bygninger, inventar og løsøre vil vinterkulde føre til økt skadefrekvens for eksempel på grunn økt bruk av elektrisk strøm og fyring for oppvarming av hus. Mer varige endringer i skadefrekvensnivå kan oppstå for eksempel på grunn av endret kundeatferd og nye skadetyper. En varig endring i skadefrekvensnivå vil ha stor påvirkning på lønnsomheten. For brannforsikring er skadefrekvensen på et mye lavere nivå enn i mange andre bransjer.

Størrelsen på erstatningsbeløpene påvirkes av flere faktorer. I brannforsikring kan storskader få stor påvirkning på erstatningskostnadene. Antall storskader i løpet av et år viser stor variasjon fra et år til et annet. Dette gjelder spesielt for næringslivsmarkedet. De fleste bransjer vil ha en underliggende utvikling i gjennomsnittlig erstatningsbeløp på grunn av inflasjon. Historisk har skadeinflasjon for bygning vært noe høyere enn konsumprisindeksen.

Varig Oppdal-Rennebu gjensidig håndterer disse risikoene hovedsakelig gjennom tett oppfølging av utviklingen innen brann- og naturskadeforsikring, tegningsstrategi og aktiv skadebehandling.

Sensitivitetsanalyse – forsikringstekniske avsetninger

Beregning av forsikringstekniske avsetninger for en forsikringsportefølje innebærer at man skal finne et anslag for verdien av de fremtidige kontantstrømmer for erstatningsutbetaling, og det vil alltid være elementer av usikkerhet ved slike beregninger. Det er denne type usikkerhet som forbindes med avsetningsrisiko. Usikkerheten vil være avhengig av egenskaper ved risikotypen. Brann- og naturskadeforsikring er risiko med kort avviklingstid og er dermed mindre eksponert for endringer som påvirker erstatningsutbetalinger i fremtiden.

Inflasjonsrisiko ligger latent i de fleste forsikringsprodukter. Effekten vil variere som følge av produktenes utforming og de vilkår som gjelder ved skadeoppgjør.

Tabellene i note 3 er i 1000 kroner.

Endring i inflasjon (+/- 1-prosentpoeng)	2018	2017
Brannforsikring	93.375	107.100
Naturskadeforsikring	13.295	10.748
Totalt	106.670	117.848

Kapitalstyring

Kjernen i forsikring er overføring av risiko, og foretaket er eksponert for risiko både innen forsikrings- og investeringsvirksomheten. Identifisering, kvantifisering og styring av risiko utgjør en vesentlig del av virksomheten. Ethvert forsikringssselskap må sørge for at kapitalbasen er tilstrekkelig i forhold til risikoeksponeringen. På den annen side har solvenskapital, eller egenkapital, en kostnad. Et viktig mål for kapitalstyring er å balansere disse to aspektene. Foretakets mål for kapitalstyring er å sikre tilstrekkelig kapitalisering i forhold til negative utfall uten at det skaper en vanskelig finansiell situasjon, samt sørge for at foretakets kapital anvendes på en mest mulig effektiv måte.

Strategi og reglement for kapitalforvaltningen spesifiserer kravene til foretakets kapital. Kapitalstyringen følges opp av daglig leder som påser at kravene gitt av styret etterleves.

Forsikringsvirksomheten er underlagt kapitalkrav fra myndighetene. Kapitalsituasjon for foretaket rapporteres til relevante tilsynsmyndigheter. For foretaket er gjeldende regulatorisk krav basert på standardformelen gitt i Solvens II-regelverket. Foretaket har en sterk kapitalisering.

Regulatorisk kapitalkrav

Det regulatoriske kapitalkravet er beregnet ved bruk av standardformel i henhold til Solvens II-regler. Kapitalkravet for foretaket er 11,943 millioner kroner ved årsslutt. Tellende kapital er 46,313 millioner kroner. Dette gir en solvensmargin på 388 prosent.

Kapitalsituasjonen beregnes basert på foretakets forståelse og tolkning av krav og premisser gitt i lov og forskrift.

Tabell 1 – Regulatorisk solvenskapitalkrav (SCR)

	2018	2017
Tellende kapital til å dekke solvenskapitalkravet	46.313	54.580
Solvenskapitalkrav (SCR)	11.943	14.782
Overskuddskapital	34.370	39.798
Solvensmargin etter Solvency II	388 %	369 %

Tellende kapital til å møte solvenskapitalkravet er differansen mellom eiendeler og forpliktelser beregnet i henhold til Solvens II prinsipper, justert for foreslått utbytte og ansvarlig lånekapital.

I tillegg til solvenskapitalkravet er det definert et absolutt minimums kapitalbehov. Dette kalles minstekapitalkravet (MCR). Faller kapitalen under dette nivået, vil det være forbudt å fortsette virksomheten.

Det er et regulatorisk minstekapitalkrav som skal være mellom 25 prosent og 45 prosent av solvenskapitalkravet.

Tabell 2 – Regulatorisk minstekapitalkrav (MCR)

	2018	2017
Minstekapitalkrav øvre grense (45% av SCR)	5.374	6.652
Minstekapitalkrav nedre grense (25% av SCR)	2.986	3.696
Absolutt minstekapitalkrav (EUR 2,5 mill.)	23.882	23.810
Minstekapitalkrav (MCR)	23.882	23.810
Forholdet mellom tellende ansvarlig kapital og MCR	189 %	218 %

Tellende kapital er delt inn i tre kapitalgrupper i henhold til Solvens II-regelverket. Foretaket har i hovedsak kapital i kapitalgruppe 1, som regnes for å være kapital av beste kvalitet. Av samlet tellende kapital kommer 40,342 millioner kroner fra kapitalgruppe 1.

Kapital i kapitalgruppe 2 består av avsetning til naturskadekapital. Naturskadekapital er kapital som bare kan brukes til å dekke krav etter naturskader, men som i en insolvent situasjon også kan benyttes til å dekke andre forpliktelser.

Foretaket har ikke kapital i kapitalgruppe 3.

Tabell 3 – Tellende kapital til å møte kravet til kapital

	2018	2017
Basiskapital:		
- Kapitalgruppe 1	40.342	47.189
- Kapitalgruppe 2	4.777	4.762
- Kapitalgruppe 3		
Sum basiskapital	45.119	51.951
Supplerende kapital	0	0
Total tellende ansvarlig kapital MCR	45.119	51.951
- Kapitalgruppe 2 for Solvency II formål	1.195	2.629
Total tellende ansvarlig kapital SCR	46.313	54.580

De viktigste forskjellene mellom verddivurdering i henhold til Solvens II-prinsipper og regnskapsprinsipper er:

- Immaterielle eiendeler er verdsatt til null under Solvens II
- Hold-til-forfall-obligasjoner er vurdert til virkelig verdi under Solvens II, mens amortisert kost brukes for regnskapsformål
- Forsikringstekniske avsetninger er vurdert annerledes (se nedenfor for mer informasjon)

- Kundefordringer verdsettes til null i Solvens II, da kontantstrømmen relatert til disse inngår i beregningen av forsikringstekniske avsetninger (premieavsetningen)
- Garantiordningen er behandlet som en forpliktelse under Solvens II, mens det regnes som egenkapital i henhold til regnskapsprinsipper
- Ulik verdivurdering av utsatt skatt som følge av forskjellene ovenfor

Ifølge Solvens II-prinsipper er forsikringstekniske avsetninger gitt ved summen av et beste estimat og en risikomargin. For skadeforsikring kan beste estimat for forsikringstekniske avsetninger deles opp i premieavsetninger og erstatningsavsetninger. Tabellene nedenfor viser de forsikringstekniske avsetningene for foretaket i henhold til Solvens II-prinsipper og regnskapsprinsipper

Tabell 4 – Forsikringstekniske avsetninger

	Regnskap	Solvens II	Forskjell
Erstatningsavsetninger for skadeforsikringer	9.040.184	3.649.337	-5.390.847
Premieavsetning for skadeforsikringer	4.105.383	8.806.537	4.701.154
Risikomargin			0
Sum forsikringstekniske avsetninger	13.145.567	12.455.874	-689.693

Erstatningsavsetningene for skadeforsikringer er diskontert i Solvens II, mens erstatnings-avsetningene ikke er diskontert i regnskapstallene. Alle øvrige forutsetninger for Solvens II formål er identiske med de regnskapsmessige forutsetninger.

Premieavsetningene for skadeforsikringer i Solvens II er beregnet som nåverdien av fremtidige kontantstrømmer for ikke avløpt risiko for kontrakter innen kontraktens grense. Premieavsetningene i henhold til regnskapsprinsipper tilsvarer ikke avløpt risiko av forfalt premie for kontrakter som gjelder på verdsettelsestidspunktet, hvor det ikke gjøres fradrag for eventuelle kostnader før den forfalte premien periodiseres. Den praktiske konsekvensen av denne forskjellen er i hovedsak at forventet fremtidig overskudd for kontraktene foretaket er ansvarlig for inkluderes som tellende kapital i Solvens II-balansen. At premieavsetningene i Solvens II er diskontert gir også en forskjell.

En risikomargin inkluderes i de forsikringstekniske avsetningene i henhold til Solvens II-prinsipper. Risikomargin beregnes som kostnaden ved å ha nødvendig kapital for eventuelt å avvikle virksomheten.

Merk at Solvens II rentekurver, uten volatilitetsjustering, benyttes for å beregne forsikringstekniske avsetninger. Ingen overgangsregler benyttes.

Regulatorisk solvenskapitalkravet er bygget opp for å ta høyde for ulike risikokilder. Markedsrisiko er den største risikoen for Varig Oppdal-Rennebu gjensidig. Innen skadeforsikring er risikoen hovedsakelig knyttet til usikkerhet i forsikringsresultatet for det neste året (premierisiko), samt at risikoen for at erstatningsavsetningene ikke er tilstrekkelige (reserverisiko). Motpartsrisiko og operasjonell risiko bidrar også til kapitalkravet.

Det oppstår en diversifiseringsfordel siden alle risikoene ikke vil inntreffe på samme tid.

Tabell 5 – Regulatorisk solvenskapitalkrav

	2018	2017
Tilgjengelig kapital		
Kapitalkrav for skadeforsikringer	3.920	5.179
Kapitalkrav for markedsrisiko	8.722	10.599
Kapitalkrav for motpartsrisiko	2.376	2.950
Diversifisering	-3.448	-4.368
Basis solvenskapitalkrav	11.570	14.360
Operasjonell risiko	374	422
Sum regulatorisk solvenskapitalkrav	11.944	14.782

Regulatorisk usikkerhet relatert til Solvens II

Det er fortsatt noe usikkerhet knyttet til hvordan garantiavsetningen skal behandles i Solvens II. Finanstilsynet argumenterer for at garantiavsetningen skal behandles som en forpliktelse under Solvens II. Foretaket er av den oppfatning at særnorske avsetninger som faktisk er et egenkapitalelement, bør behandles som solvenskapital. Foretaket vil fortsette å arbeide for et regelverk i tråd med dette. Inntil en endelig avklaring foreligger er garantiavsetningen behandlet som forpliktelse under Solvens II.

Nye skatteregler medfører skatt på sikkerhetsavsetningen som er hensyntatt i kapitalberegningene ved årsskiftet. Dersom foretaket avvikles blir det også skatt på naturskadekapital, men siden det ikke forventes avvikling av foretaket i overskuelig framtid føres det ingen utsatt skatt relatert til naturskadekapital.

4. Premieinntekter og erstatningskostnader mv. i skadeforsikring

	Brannforretning	Naturforretning	Sum
Forfalte premier			
Brutto – direkte forretning og mottatt proporsjonal gjenforsikring	7.944.813	1.079.711	9.024.524
Gjenforsikringsandel	-1.554.848	-183.110	-1.737.958
For egen regning	6.389.965	896.601	7.286.566
Opptjente premier			
Brutto – direkte forretning og mottatt proporsjonal gjenforsikring	8.071.781	1.072.203	9.143.984
Gjenforsikringsandel	-1.554.848	-183.110	-1.737.958
For egen regning	6.516.933	889.093	7.406.026
Erstatningskostnader			
Brutto – direkte forretning og mottatt proporsjonal gjenforsikring	-6.587.054	-380.927	-6.967.981
Gjenforsikringsandel	2.767.670	-	2.767.670
For egen regning	-3.819.384	-380.927	-4.200.311
Påløpte brutto erstatningskostnader			
Inntruffet i år brutto	-6.949.619	-476.243	-7.425.862
Inntruffet tidligere år brutto	362.565	95.316	457.881
Avsetning for ikke opptjent bruttopremie	3.623.456	481.927	4.105.383
Brutto erstatningsavsetning	8.355.788	684.396	9.040.184

5. Kostnader

	2018	2017
Forsikringsrelaterte adm.kostnader:		
Avskrivninger og verdiendringer	3.017	3.620
Lønns- og personalkostnader	3.356.267	2.774.345
Honorarer tillitsvalgte	279.329	240.281
IKT-kostnader	203.903	45.524
Godtgjørelse til revisor (inkl. mva)	179.571	187.491
Andre kostnader	2.047.062	2.779.354
Avgitt kostnader knyttet til mottatt provisjon	-4.593.418	-4.192.277
Avgitt lønns- og personalkostnader salg	-718.155	-744.229
Avgitt øvrige salgskostnader	-528.716	-832.300
Sum	228.859	261.809
Salgskostnader:		
Lønns- og personalkostnader	718.155	744.229
Provisjon		
Øvrige salgskostnader	528.716	832.300
Sum	1.246.871	1.576.529
Spesifikasjon av revisors godtgjørelse:		
Revisjon	179.571	141.419
Attestasjonstjenester		
Revisjon - rådgivning skatt		
Rådgivning - annen rådgivning		14.581
Sum	179.571	156.000

6. Lønn og godtgjørelse

	2018	2017
Gjennomsnittlig antall ansatte	5	4
Lønn/godtgjørelse til:		
-Daglig leder	950.630	1.022.215
-Årets pensjonsopptjening daglig leder	150.953	142.099
-Styret		201.000
Kristin Reitan	16.000	
Norvald Veland	95.832	
Silje Kristin Granum	9.917	
Svein Henrik Risan	24.666	
Trond Jære	24.666	
Marit Brurok Øverhaug	26.416	
	197.497	
-Generalforsamling		25.781
Arild Bruheim	11.332	
Henrik Aalbu	2.000	
Arve Krovoll	2.000	
Kristin Delviken Skjerve	2.000	
Einar Skarsheim	2.000	
Inge Grut	2.000	
Øyvind Melhus	2.000	
Berit Foss Hårstad	2.000	
Jenny Kristin Heggvold	2.000	
Gerd Ramlo	2.000	
Elin By	2.000	
	31.332	
-Valgkomite		13.500
Steinar Bakk	2.000	
Anne Skårsmoen	2.000	
Bård Hinseth	2.000	
Lars Erik Megarden	2.000	
	8.000	

Det er ikke gitt lån eller stilt sikkerhet ovenfor ledende ansatte eller tillitsvalgte.

Selskapet har for sine ansatte en kollektiv bonusordning, som gir utbetaling etter definerte kriterier basert på selskapets resultat og utvikling.

Det er ikke avtalt særskilt vederlag ved fratredelse, opphør eller endring av ansettelsesforholdet for daglig leder.

7. Andre forsikringsrelaterte driftskostnader

	2018	2017
Kostnader knyttet til mottatt provisjon	4.593.418	4.192.277
Sum andre forsikringsrelaterte driftskostnader	4.593.418	4.192.277

8. Transaksjoner mellom Varig Oppdal-Rennebu gjensidig og Gjensidige Forsikring ASA

Skyldig hos andre forsikringsselskaper

Vår gjeld til Gjensidige Forsikring ASA er inkludert i 'andre fordringer' med kr 235.340.

Andre forsikringsrelaterte inntekter (provisjoner)

Vi mottar provisjon for salg av forsikringer fra Gjensidige Forsikring ASA, Gjensidige Pensjonsforsikring AS og Gjensidige Bank ASA. Provisjonene fordeler seg slik:

	2018	2017
Mottatt provisjon fra Gjensidige Forsikring ASA	3.645.349	4.116.809
Mottatt provisjon fra Gjensidige Pensjonsforsikring AS	46.911	38.372
Mottatt provisjon fra Gjensidige Bank ASA	1.279	35
Sum andre forsikringsrelaterte inntekter	3.693.539	4.155.216

Administrasjonskostnader

Gjensidige Forsikring ASA yter tjenester på flere områder som vi betaler godtgjørelse for. I resultatregnskapet er disse kostnadene inkludert i Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader.

	2018	2017
Kostnader brannforretningen	484.307	594.016
Kostnader øvrige tjenester	246.420	80.565

9. Pensjon

Varig Oppdal-Rennebu gjensidig er forpliktet til å ha en tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. Foretakets pensjonsordninger oppfyller lovens krav.

Varig Oppdal-Rennebu gjensidig har både innskuddsbaserte og ytelsesbaserte pensjonsordninger for sine ansatte. Den ytelsesbaserte pensjonsordningen er lagt i en egen pensjonskasse og er lukket for nyansatte. Nyansatte blir meldt inn i den innskuddsbaserte pensjonsordningen.

Innskuddsbasert pensjonsordning

Innskuddspensjon er en privat pensjonsordning som er et supplement til folketrygden. Ytelsene fra pensjonsordningen kommer i tillegg til alderspensjon fra folketrygden. Pensjonsalder er 70 år.

Den innskuddsbaserte ordningen er en ordning hvor foretaket betaler faste innskudd til et fond eller en pensjonskasse, og hvor det ikke foreligger noen juridisk eller underforstått forpliktelse til å betale ytterligere innskudd. Satsene er syv prosent av lønn mellom 0 og 7,1 G og 25,1 prosent av lønn mellom 7,1 og 12 G.

Videre inngår i ordningen uførepensjon, ektefelle-/samboerpensjon og barnpensjon etter nærmere bestemte regler.

Selskapet har ved årsskifte 2 ansatte i innskuddsbasert pensjonsordning.

Ytelsesbasert pensjonsordning

Beskrivelse av ordningen

Alderspensjon sammen med ytelser fra folketrygden og hensyntatt eventuelle fripoliser fra tidligere arbeidsforhold utgjør ca 70 prosent av lønn ved fratredelsesalder, forutsatt full opptjeningstid på 30 år. Pensjonsalderen er 70 år, men for assurandørene gjelder en pensjonsalder på 65 år.

Den ytelsesbaserte ordningen er en ordning som gir de ansatte kontraktsmessige rettigheter til fremtidige pensjonsytelser. Videre inngår i ordningen uførepensjon, ektefelle-/samboerpensjon og barnpensjon etter nærmere bestemte regler.

I tillegg har Varig Oppdal-Rennebu gjensidig pensjonsforpliktelser overfor enkelte arbeidstakere ut over den ordinære kollektivavtalen. Dette gjelder ansatte med lavere pensjonsalder, arbeidstakere med lønn over 12 G og tilleggspensjoner.

Den ordinære alderspensjonen er en sikret ordning hvor arbeidsgiver bidrar med innbetaling til pensjonsmidler. Pensjon ut over den ordinære kollektivavtalen er en usikret ordning som betales over driften.

Aktuarielle forutsetninger

Fastsatte aktuarielle forutsetninger fremkommer av tabellen. Diskonteringsrenten er den forutsetningen som har størst innvirkning på verdien av pensjonsforpliktelsen. Lønnsregulering, pensjonsregulering og G-regulering er basert på historiske observasjoner og forventet fremtidig inflasjon. Lønnsveksten er satt til 3,2 prosent (3,1), og er justert for alder basert på avtagende lønnskurve. Den ettårige nominelle lønnsveksten

2018/2019 er beregnet til 1,6 prosent (3,1). Årsaken til den lave lønnsveksten er at pensjonsordningen er lukket for nye medlemmer og at gjennomsnittlig alder for ansatte medlemmer er 64,9 år (66,1).

Diskonteringsrenten er basert på en rentekurve som fastsettes med utgangspunkt i OMF-renten (obligasjoner med fortrinnsrett). Diskonteringsrenten er basert på observerte renter frem til cirka ti år. Markedets langsiktige syn på rentenivå er estimert basert på realrentekrav, inflasjon og fremtidig kredittrisiko. I perioden mellom de observerte renter og de langsiktige markedsforsventninger er det gjort en interpolasjon. Det er således beregnet en diskonteringskurve for hvert år som det skal utbetales pensjon.

Sensitivitetsanalysen er basert på at kun én forutsetning endres om gangen og at alle andre holdes konstant. Dette er sjelden tilfelle da flere av forutsetningene samvarierer. Sensitivitetsanalysen er utarbeidet ved bruk av samme metode som er lagt til grunn i den aktuarielle beregningen av pensjonsforpliktelsen i balansen.

Risiko

Risiko i netto pensjonsforpliktelse er en kombinasjon av selve pensjonsordningen, pensjonsforpliktelsen, pensjonsmidler, finansieringsnivå og samvariasjon mellom pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler.

Varig Oppdal-Rennebu gjensidig er utsatt for finansiell risiko siden pensjonsmidlene forvaltes i Gjensidige Pensjonskasse som en investeringsvalgportefølje. Finansiell risiko er knyttet til investeringer i aksjer, rentebærende verdipapirer og eiendom. Investeringer foretas hovedsakelig i verdipapirfond og obligasjoner. Den finansielle risikoen omfatter aksje-, rente-, kreditt-, valuta- og likviditetsrisiko, hvorav den største risikofaktoren er renterisiko.

Finansiell risiko i pensjonsmidler estimeres ved bruk av definerte stressparametere for hver aktivaklasse samt forutsetninger om hvordan utviklingen i de ulike aktivaklassene samvarierer.

Pensjonsmidlene er høyere enn de beregnede pensjonsforpliktelsene. Imidlertid er bruken av pensjonsmidlene til å betale fremtidige premier begrenset, og det forventes at deler av overfinansieringen vil bli brukt til å øke pensjonsutbetalingene. En økning i forpliktelsene (som for eksempel som følge av rentefritak) vil bli delvis motvirket av en reduksjon i overfinansieringen. Renteoppgang leder til et fall i forpliktelsene som isolert sett kan lede til en økt overfinansiering. Risikofaktorene under må således ses i lys av overfinansieringen.

Renterisiko

Pensjonsmidlenes eksponering mot renterisiko ansees som moderat som følge av at markedsverdivektet durasjon er på ca 2,5 år. Porteføljeverdien vil falle med cirka 2,5 prosent ved et parallelt skift i rentekurven på pluss ett prosentpoeng.

Pensjonsforpliktelsen vil stige med 11,4 prosent ved et parallelt skift i hele rentekurven (rentefall) på minus et prosentpoeng. Verdien vil falle med 9,5 prosent ved en renteøkning på ett prosentpoeng.

Kredittrisiko

Pensjonsmidlenes eksponering mot kredittrisiko ansees som moderat. Hovedtyngden av pensjonskassens renteinvesteringer skal være innenfor «investment grade». Dersom kredittrisiko på global basis økte med en faktor tilsvarende den faktoren som brukes i stresstester for pensjonskasser (tilsvarende en forverring mot 99,5 prosent percentilen) ville det lede til et fall på cirka 9 prosent i obligasjonsporteføljen.

Pensjonsforpliktelsene er eksponert mot noe kredittrisiko da den norske OMF-renten, som er utgangspunkt for fastleggelsen av diskonteringsrente, inneholder en viss kredittrisiko.

Levetid og uførhet

Levetidsforutsetningene er basert på tabellen K2013BE som rapportert av FNO (Finans Norge) AS.

Uførehyppigheten er basert på tabellen IR73. Denne måler uførheten på lang sikt. Forekomsten av uførhet er lav sammenliknet med mange andre arbeidsgivere.

Selskapets ansatte kan bli involvert i større katastrofelignende hendelser som flyulykker, bussulykker, tilskuer til sportsarrangement eller hendelser på arbeidsplassen. Dersom en slik hendelse inntreffer vil pensjonsforpliktelsen kunne øke betraktelig. Det er investert i katastrofeforsikringer som gjør at selskapet får erstatning dersom en slik hendelse inntreffer.

Lønnsutvikling

De fremtidige pensjonsytelsene avhenger av den fremtidige lønnsutvikling og utviklingen i Folketrygdens grunnbeløp (G). Dersom selskapets lønnsutvikling er lavere enn økningen i G, reduseres ytelsene. Lønnsvekst vil avvike fra den banen som er fastlagt ved at ansatte får høyere eller lavere lønnsvekst enn det som banen tilsier. Selskapet styrer lønnsutvikling for ansatte basert på tariffavtaler og individuelle avtaler. Fra år til år kan det forekomme hopp i lønnsnivå.

Dersom lønnsveksten blir ett prosentpoeng høyere vil det føre til 3,9 prosent økning av forpliktelsen. Dersom lønnsveksten blir ett prosentpoeng lavere faller forpliktelsen med 3,1 prosent. Dersom G øker med ett prosentpoeng faller forpliktelsen med 1,5 prosent.

Minstekrav til nivået på pensjonsmidler

Pensjonsmidlene må tilfredsstillende visse minstekrav definert i norsk lov, forskrifter og pålegg fra Finanstilsynet.

Dersom nivået på pensjonsmidlene blir lavere enn en nedre grense, vil selskapet måtte innbetale ekstra pensjonsmidler for å dekke opp for den nedre grensen. Under visse forutsetninger vil også selskapet få tilbakebetalt pensjonsmidler.

I Gjensidige Pensjonskasse måles risiko basert på krav fastsatt av Finanstilsynet i form av stresstester. Disse testene skal reflektere 99,5 prosent «value at risk». Pensjonskassen har en bufferkapitalutnyttelse på cirka 75 prosent, noe som tilsier at det ikke er krav om å tilføre pensjonsmidler for å bedre pensjonskassens soliditet.

Privat avtalefestet pensjonsordning (AFP)

Varig Oppdal-Rennebu gjensidig er som medlem i FNO tilknyttet AFP-avtale for sine ansatte. AFP er en ytelsesbasert ordning som er finansiert i fellesskap av svært mange arbeidsgivere.

Pensjonsordningens administrator har ikke fremlagt beregninger som fordeler pensjonsordningens midler eller forpliktelser til de enkelte medlemsforetakene. Foretaket innregner således ordningen som en innskuddsordning.

Dersom pensjonsordningens administrator framlegger slike fordelinger kan det lede til at ordningen skal innregnes som en ytelsesordning. Imidlertid er det vanskelig å fremkomme med fordelingsnøkler som kan aksepteres av foretaket. En fordelingsnøkkel basert på foretakets andel av samlet årlig lønn vil ikke kunne aksepteres da denne nøkkelen er for enkel og ikke vil reflektere de økonomiske forpliktelsene på en adekvat måte.

	Sikret 2018	Usikret 2018	Sum 2018	Sikret 2017	Usikret 2017	Sum 2017
Antall aktive medlemmer	3	1	4	3	1	4
Antall pensjonister	6	2	8	6	2	8
Nåverdi av pensjonsforpliktelsen						
Pr. 01.01	11.066.184	584.151	11.650.335	10.868.070	447.708	11.315.778
Årets pensjonsopptjening	71.103	53.783	124.886	71.137	48.141	119.278
Arbeidsgiveravgift av årets opptjening	8.106	6.131	14.237	8.110	5.488	13.598
Rentekostnad	284.401	15.013	299.414	292.247	11.029	303.276
Aktuarielle gevinster og tap	-498.989	-3.755	-502.745	479.806	89.396	569.202
Utbetalte ytelser	-625.226	-16.144	-641.370	-653.184	-15.809	-668.993
Arbeidsgiveravgift av innbetalte pensjonsmidler		-1.840	-1.840		-1.802	-1.802
Virkning av den øvre grense for eiendelen	507.205		507.205			0
Pr. 31.12	10.812.784	637.338	11.450.122	11.066.184	584.151	11.650.335
Beløp innregnet i balansen						
Nåverdi av pensjonsforpliktelsen	10.812.784	637.338	11.450.122	11.066.184	584.151	11.650.335
Virkelig verdi av pensjonsmidlene	-12.683.874		-12.683.874	-13.656.247		-13.656.247
Netto pensjonsforpliktelse/(pensjonsmidler)	-1.871.090	637.338	-1.233.752	-2.590.063	584.151	-2.005.912
Virkelig verdi av pensjonsmidlene						
Pr. 01.01	13.656.247		13.656.247	13.959.640		13.959.640
Renteinntekt	350.966		350.966	377.883		377.883
Avkastning ut over renteinntekt	-698.113		-698.113	-28.091		-28.091
Bidrag fra arbeidsgiver		1.840	1.840		6.158	6.158
Utbetalte ytelser	-625.226		-625.226	-653.184		-653.184
Arbeidsgiveravgift av innbetalte pensjonsmidler		-1.840	-1.840		-6.158	-6.158
Pr. 31.12	12.683.874	0	12.683.874	13.656.247	0	13.656.248
Pensjonskostnad innregnet i resultatet						
Årets pensjonsopptjening	71.103	53.783	124.886	71.137	48.141	119.278
Rentekostnad	284.401	15.013	299.414	292.247	11.029	303.276
Renteinntekt	-350.966		-350.966	-377.883		-377.883
Arbeidsgiveravgift	8.106	6.131	14.237	8.110	5.488	13.598
Pensjonskostnad	12.645	74.927	87.571	-6.390	64.658	58.268
Kostnader er innregnet i følgende regnskapslinje i resultatregnskapet						
Forsikringsrelaterte adm.kostnader inkl. provisjon for mottatt gjenforsikring og salgskostnader	12.645	74.927	87.571	-6.390	64.658	58.268
Ny måling av netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse/-eiendel innregnet i andre inntekter og kostnader						
Akkumulert beløp pr. 01.01.			8.853.462	8.256.169		8.256.169
Avkastningen på pensjonsmidler	698.113		698.113	28.091		28.091
Endringer i demografiske forutsetninger	-178.154	1.426	-176.728	-111.970	64.285	-47.685
Endringer i økonomiske forutsetninger	-320.836	-5.182	-326.018	591.776	25.111	616.887
Virkningen av den øvre grensen for eiendelen	507.205		507.205			0
Akkumulert beløp pr. 31.12.	706.328	-3.756	9.556.036	8.764.066	89.396	8.853.462

Aktuarielle forutsetninger			
Diskonteringsrente	2,98 %		2,57 %
Lønnsregulering	3,20 %		3,10 %
Endring i folketrygdens grunnbeløp	3,20 %		3,10 %
Pensjonsregulering	0,00 %		0,00 %
Øvrige spesifikasjoner			
Beløp innregnet som kostnad for bidrag til den innskuddsbaserte pensjonsordningen	155.777		115.983
Beløp innregnet som kostnad for bidrag til Fellesordningen for LO/NHO	35.275		40.984
Forventet innbetaling til Fellesordningen for LO/NHO neste år	35.310		41.025
Forventet innbetaling til den ytelsesbaserte pensjonsordningen neste år			
Prosent	Endring i pensjonsforpliktelse 2018		Endring i pensjonsforpliktelse 2017
Sensitivitet			
10 % økt dødelighet	-3,40 %		-3,40 %
10 % redusert dødelighet	2,50 %		2,50 %
+ 1 %-poeng diskonteringsrente	-9,50 %		-9,70 %
- 1 %-poeng diskonteringsrente	11,40 %		11,70 %
+ 1 %-poeng lønnsjustering	2,00 %		1,90 %
- 1 %-poeng lønnsjustering	-1,70 %		-1,50 %
+ 1 %-poeng G-regulering	-0,70 %		-0,70 %
- 1 %-poeng G-regulering	0,70 %		0,70 %
+ 1 %-poeng pensjonsregulering	11,00 %		10,70 %
- 1 %-poeng pensjonsregulering	0,00 %		0,00 %

Verdsettelseshierarki 2018

	Nivå 1 Kvoterte priser i aktive markeder	Nivå 2 Verdsett.teknikk basert på obs. markedsdata	Nivå 3 Verdsett.teknikk basert på ikke obs. markedsdata	SUM pr. 31.12.2018
Aksjer og andeler	-	748.349	-	748.349
Obligasjoner	-	11.656.480	-	11.656.480
Derivater	-	279.045	-	279.045
Sum	-	12.683.874	-	12.683.874

Verdsettelseshierarki 2017

	Nivå 1 Kvoterte priser i aktive markeder	Nivå 2 Verdsett.teknikk basert på obs. markedsdata	Nivå 3 Verdsett.teknikk basert på ikke obs. markedsdata	SUM pr. 31.12.2017
Aksjer og andeler	-	1.707.031	-	1.707.031
Obligasjoner	-	10.856.717	-	10.856.717
Derivater	-	614.531	-	614.531
Bank	-	477.969	-	477.969
Sum	-	13.656.248	-	13.656.248

10. Skatt

	2018	2017
Midlertidige forskjeller		
Driftsmidler	-204.804	-247.720
Saldo på gevinst og tapskonto	-274.636	-343.293
Pensjonsforpliktelse	1.233.748	2.005.909
Sikkerhetsavsetning	1.841.398	2.045.998
Sum midlertidige forskjeller	2.595.706	3.460.894
Aksjer, andeler, obligasjoner og øvrige verdipapirer	384.932	745.879
Fremførbart underskudd	0	0
Netto midlertidige forskjeller	2.980.638	4.206.773
Netto forpliktelser ved utsatt skatt (eiendeler ved utsatt skatt)	745.161	1.051.694
Beregning av skattepliktig inntekt		
Resultat før skattekostnad	-613.066	6.541.042
Estimatawik pensjonsforpliktelse	-702.574	-597.293
Endring i midlertidige forskjeller over resultatet	865.185	491.746
Permanente forskjeller	0	26.425
Korreksjon natur og garanti	0	-235.982
Regnskapsmessig gevinst/tap ved salg av aksjer	-1.062.246	-1.809.505
Tilbakeføring av verdireduksjon finansielle omløpsmidler	2.747.242	-1.643.533
Aksjeutbytte etter fritaksmetoden	0	-130.444
Tilbakeføring 3 % av skattefrie inntekter etter fritaksmetoden	0	3.913
Skattepliktig inntekt	1.234.542	2.646.370
Benyttelse av fremførbart underskudd	0	0
Mottatt konsernbidrag	0	0
Fremførbart underskudd	0	0
Betalbar skatt	308.636	661.593
Spesifikasjon av skattekostnad		
Betalbar skatt	308.636	661.593
Formuesskatt	60.000	70.000
Endring utsatt skatt/utsatt skattefordel (tap/gevinst)	-306.533	-61.332
Korreksjon tidligere år	-8.397	6.245
Skattekostnad i regnskapet	229.350	825.830
Avstemming av skattekostnad		
Skattekostnad i regnskapet	229.350	825.830
Skatt av resultat før skattekostnad	-153.267	1.635.261
Forsk.mellom årets skattekostn.og 25% av res.før skatt	382.616	-809.431
Forklaring på hvorfor årets skattekostnad ikke utgjør 25 % av resultatet før skatt		
Skatt av midlertidige forskjeller verdipapirer/fremførbart underskudd	-90.237	61.604
Skatt av permanente forskjeller	421.249	-947.281
Formuesskatt	60.000	70.000
Korreksjon tidligere år	-8.396	6.245
Sum differanse	382.616	-809.431

Endringer i skattereglene for forsikringsforetak

Skattemessig fradrag for forsikringstekniske avsetninger i skadeforsikringsforetak begrenses med virkning fra 2018 til avsetninger for sannsynlige fremtidige kostnader knyttet til forsikringsforpliktelser. Det gis dermed ikke lenger skattemessig fradrag for avsetninger til naturskadekapital og garantiordningen for skadeforsikring. Det er gitt en overgangsordning hvorved avsetningene til naturskadekapitalen og garantiordningen for skadeforsikring per 1.1.2018 skattemessig kan settes på en egen konto som kommer til beskatning først ved avvikling av skadeforsikringsvirksomheten. Det avsettes ikke utsatt skatt på naturskadekapital og avsetning til garantiordningen for skadeforsikring (Norge) i samsvar med Årsregnskapsforskriftens § 3-4.

De skattemessige forsikringstekniske avsetningene blir redusert i 2018, hovedsakelig ved at den tidligere sikkerhetsavsetningen ikke lenger inngår i disse. En overgangsregel gir imidlertid foretaket anledning til å fordele den skattemessige inntektsføringen av denne reduksjonen lineært over 10 år, første gang i 2018. Det aktuelle beløpet som fordeles er 2.045.998 kroner.

11. Anlegg og utstyr

	Anlegg og utstyr
Anskaffelseskost pr. 01.01.17	2.119.283
Tilgang i året	
Utrangert	
Avgang i året	
Anskaffelseskost pr.31.12.17	2.119.283
Akkumulerte avskrivninger og tap ved verdifall 01.01.17	2.107.379
Årets ordinære avskrivninger	3.620
Tap ved verdifall innregnet i resultatet i perioden	
Tilbakeført utrangert	
Avgang ordinære avskrivninger	
Akkumulerte avskrivninger og tap ved verdifall 31.12.17	2.110.999
Bokført verdi 31.12.17	8.284
Avskrivningsmetode	Lineært
Utnyttbar levetid (år)	10-33%
	Anlegg og utstyr
Anskaffelseskost pr. 01.01.18	2.119.283
Tilgang i året	
Utrangert	-199.729
Avgang i året	-5.268
Anskaffelseskost pr.31.12.18	1.914.287
Akkumulerte avskrivninger og tap ved verdifall 01.01.18	2.110.999
Årets ordinære avskrivninger	3.017
Tap ved verdifall innregnet i resultatet i perioden	
Tilbakeført utrangert	199.729
Avgang ordinære avskrivninger	
Akkumulerte avskrivninger og tap ved verdifall 31.12.18	1.914.287
Bokført verdi 31.12.18	0
Avskrivningsmetode	Lineært
Utnyttbar levetid (år)	20 %

12. Finansielle eiendeler og forpliktelser

Virkelig verdi

Finansielle eiendeler og forpliktelser som innregnes til virkelig verdi har balanseført verdi lik den verdi den enkelte eiendel/forpliktelse kan omsettes for i en velordnet transaksjon mellom markedsaktører på måletidspunktet under de gjeldende markedsforhold.

Ved beregning av virkelig verdi benyttes ulike metoder og teknikker avhengig av type finansielle instrumenter og i hvilken grad de handles i aktive markeder. Instrumenter klassifiseres i sin helhet i en av tre verdsettelsesnivåer basert på det laveste nivå av verdsettelsesinformasjon som er betydningsfull for verdsettelsen av instrumentene.

Nedenfor redegjøres for de ulike verdsettelsesnivåene og hvilke finansielle eiendeler/forpliktelser som inngår på hvilke nivåer.

Kvoterte priser i aktive markeder

Kvoterte priser i aktive markeder anses som det beste estimat på en eiendel/forpliktelses virkelige verdi. En finansiell eiendel/forpliktelse anses som verdsatt basert på kvoterte priser i aktive markeder dersom virkelig verdi er fastsatt basert på priser som er enkelt og regelmessig tilgjengelige og representerer faktiske og regelmessig forekommende markedstransaksjoner på armlengdes avstand. Finansielle eiendeler/forpliktelser som verdsettes basert på kvoterte priser i aktive markeder klassifiseres som nivå én i verdsettelseshierarkiet.

Følgende finansielle eiendeler er klassifisert som nivå én i verdsettelseshierarkiet:

- Børsnoterte aksjer
- Stats- og statsgaranterte obligasjoner/verdipapirer med fast avkastning
- Børsnoterte fond (ETF)
- Valutaterminer, aksjeopsjoner, fremtidige renteavtaler og valutaswapper hvis virkelige verdi er derivert fra verdien av underliggende instrumenter. Derivatene i disse kategoriene verdsettes ved hjelp av allment brukte verdsettelsesmetoder for derivater (opsjonsprisindekser etc.).
- Aksjefond, obligasjonsfond, hedgefond og kombinasjonsfond hvis virkelige verdi er bestemt å bakgrunn av verdien av instrumentene som fondene har investert i.
- Børsnoterte ansvarlige lån

Verdsettelse basert på observerbare markedsdata

Når kvoterte priser i aktive markeder ikke er tilgjengelige, fastsettes virkelig verdi av finansielle eiendeler/forpliktelser fortrinnsvis ved hjelp av verdsettelsesmetoder som baserer seg på observerbare markedsdata.

En finansiell eiendel/forpliktelse anses som verdsatt basert på observerbare markedsdata dersom virkelig verdi er fastsatt med referanse til priser som ikke er kvoterte, men som er observerbare enten direkte (som priser) eller indirekte (derivert fra priser).

Følgende finansielle eiendeler/forpliktelser er klassifisert som nivå to i verdsettelseshierarkiet:

- Sertifikater, obligasjoner og indeksobligasjoner som ikke er noterte, eller som er noterte, men hvor det ikke forekommer regelmessige transaksjoner. De unoterte instrumentene i disse kategoriene verdsettes basert på observerbare rentekurver og estimert kredittspread der hvor det er aktuelt.
- Rentebærende forpliktelser (bankdrift) målt til virkelig verdi. De rentebærende forpliktelsene verdsettes basert på observerbare rentekurver.
- Eiendomsfond. Eiendomsfondene verdsettes på bakgrunn av rapporterte NAV-verdier fra fondsforvaltere. På grunn av sen rapportering fra fondene benyttes NAV-verdier fra siste kvartalsrapportering.

Verdsettelse basert på ikke-observerbare markedssdata

Når verken kvoterte priser i aktive markeder eller observerbare markedssdata er tilgjengelige, verdsettes finansielle eiendeler/forpliktelser ved hjelp av verdsettelsesteknikker som ikke er basert på observerbare markedssdata.

En finansiell eiendel/forpliktelse anses som verdsatt basert på ikke-observerbare markedssdata dersom virkelig verdi er fastsatt uten å være basert på kvoterte priser i aktive markeder, og heller ikke er basert på observerbare markedssdata. Finansielle eiendeler/forpliktelser som er verdsatt basert på ikke-observerbare markedssdata er klassifisert som nivå tre i verdsettelseshierarkiet.

Følgende finansielle eiendeler er klassifisert som nivå tre i verdsettelseshierarkiet:

- Unoterte private equity-investeringer (PE) og lokale eiendomsinvesteringer.
- PE-investeringene som ikke er organisert som fond verdsettes ved hjelp av kontant-strømsanalyser, prismultipler og nylige markedstransaksjoner. PE-investeringene som er organisert som fond verdsettes på bakgrunn av rapporterte NAV-verdier (Net Asset Value) fra fondsforvaltere i henhold til IPEV-retningslinjer (International Private Equity and venture capital Valuation) fastsatt av Equity Venture Capital Association. NAV-verdiene fastsettes av fondsforvaltere ved hjelp av den/de verdsettelsesmetoder i IPEV-retningslinjene som anses som best egnet til å estimere virkelig verdi, gitt de faktiske omstendigheter, for hver underliggende investering. På grunn av sen rapportering fra fondene benyttes NAV-verdier fra siste kvartalsrapportering. NAV-verdiene justeres deretter for objektive hendelser i de enkelte fond siden forrige rapporteringsdato. Den typiske objektive hendelse er utvikling i verdi på underliggende børsnoterte selskaper siden siste rapportering fra fondet.
- Varig Oppdal-Rennebu gjensidig egne utlån

Verdsettelsesprosess finansielle eiendeler klassifisert som nivå tre

Investeringsansvarlig i samråd med daglig leder fastsetter hvilke verdsettelsesmodeller som skal benyttes ved verdsettelse av finansielle eiendeler klassifisert som nivå tre i verdsettelseshierarkiet. Evaluering av modellene gjøres ved behov. Investeringenes virkelige verdier og resultater samt overholdelse av fastsatte rammer rapporteres ukentlig til daglig leder samt månedlig til styret.

Sensitivitet finansielle eiendeler nivå tre

Sensitivitetsanalysen for finansielle eiendeler som verdsettes basert på ikke-observerbare markedssdata viser resultateteffekten av realistiske og plausible markedssdata. Generelle markedssnedganger eller forverrede framtidsutsikter kan påvirke forventning om fremtidige kontantstrømmer eller anvendte multipler som igjen vil medføre at verdien reduseres. Et verdifall på ti prosent anses som et realistisk og plausibelt markedssdata for både aksjer og andeler, samt rentebærende verdipapirer som inngår i nivå tre i verdsettelseshierarkiet.

	Balansført verdi 31.12.2018	Virkelig verdi 31.12.2018	Balansført verdi 31.12.2017	Virkelig verdi 31.12.2017
Finansielle eiendeler				
Finansielle eiendeler målt til virkelig verdi over resultatet				
Aksjer og andeler	19.714.823	19.714.823	20.954.960	20.954.960
Rentebærende verdipapirer	22.279.045	22.279.045	17.555.524	17.555.524
Utlån og fordringer				
Fordringer i forbindelse med direkte forretning og gjenforsikring	6.377.449	6.377.449	7.922.744	7.922.744
Andre fordringer	2.353.487	2.353.487	3.072.460	3.072.460
Forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter	62.591	62.591	-6.983	-6.983
Kontanter og bankinnskudd	15.011.785	15.011.785	24.951.769	24.951.769
Sum finansielle eiendeler	65.799.180	65.799.180	74.450.475	74.450.474
Finansielle forpliktelser				
Finansielle forpliktelser til amortisert kost				
Ansvarlig lån		0	5.000.000	5.000.000
Andre forpliktelser	2.310.552	2.310.552	3.051.878	3.051.878
Påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter	335.724	335.724	301.156	301.156
Sum finansielle forpliktelser	2.646.276	2.646.276	8.353.034	8.353.034

Verdsettelseshierarki 2018	Nivå 1 Kvoterte priser i aktive markeder	Nivå 2 Verdsett.teknikk basert på obs. markedsdata	Nivå 3 Verdsett.teknikk basert på ikke obs. markedsdata	SUM
Finansielle eiendeler				
Finansielle eiendeler målt til virkelig verdi over resultatet				
Aksjer og andeler	19.243.574	411.266	60.005	19.714.845
Rentebærende verdipapirer	22.279.045			22.279.045

Verdsettelseshierarki 2017	Nivå 1 Kvoterte priser i aktive markeder	Nivå 2 Verdsett.teknikk basert på obs. markedsdata	Nivå 3 Verdsett.teknikk basert på ikke obs. markedsdata	SUM
Finansielle eiendeler				
Finansielle eiendeler målt til virkelig verdi over resultatet				
Aksjer og andeler	20.500.089	414.866	40.005	20.954.960
Rentebærende verdipapirer	17.555.524			17.555.524

Avstemming finansielle eiendeler som verdsettes basert på ikke-observerbare markedsdata (nivå 3) 31.12.2018

	Pr. 1.1.2018	Netto realisert/urealisert gevinst over resultatet	Kjøp	Salg	Oppgjør	Overføring til/fra nivå 3	Pr. 31.12.2018	Andel av netto realisert/urealisert gevinst over resultatet som relaterer seg til instrumenter som ennå eies pr. 31.12.2018
Aksjer og andeler	40.005		20.000				60.005	
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning							-	
Sum	40.005	-	20.000	-	-	-	60.005	-

Sensitivitet finansielle eiendeler som verdsettes basert på ikke-observerbare markedsdata (nivå 3)

		Sensitivitet
Aksjer og andeler	Verdifall på 10%	6.001
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	Verdifall på 10%	0
Sum		6.001

Avstemming finansielle eiendeler som verdsettes basert på ikke-observerbare markedsdata (nivå 3) 31.12.2017

	Pr. 1.1.2017	Netto realisert/urealisert gevinst over resultatet	Kjøp	Salg	Oppgjør	Overføring til/fra nivå 3	Pr. 31.12.2017	Andel av netto realisert/urealisert gevinst over resultatet som relaterer seg til instrumenter som ennå eies pr. 31.12.2017
Aksjer og andeler	30.005		10.000				40.005	
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning							-	
Sum	30.005	-	10.000	-	-	-	40.005	-

Sensitivitet finansielle eiendeler som verdsettes basert på ikke-observerbare markedsdata (nivå 3)

		Sensitivitet
Aksjer og andeler	Verdifall på 10%	4.001
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	Verdifall på 10%	0
Sum		4.001

13. Aksjer og andeler

Andre norske aksjer	Organisasjonsnummer	Markeds verdi
Oppdalsporten AS	976475119	1
Mediehuset OPP AS	864813542	1
Jølulstuggu BA	977180473	1
OPPdrift AS	993737534	1
Nasjonalparken Næringshage	998358922	50.000
Global Private Equity 1 AS	990050554	409.866
BK Forum	919864222	10.000
Sum andre norske aksjer		469.870

Norske aksjefond	Organisasjonsnummer	Markeds verdi
KLP AksjeEuropa Indeks II	990122555	531.462
Pareto Aksje Norge B	883610512	1.169.450
Alfred Berg Norge	957801412	2.791.125
KLP Aksje Global Indeks 2	987570199	3.997.060
Danske Invest Norge I	968127799	4.741.709
Nordea Stabile Aksjer Glo ET	992976675	2.891.144
Sum norske aksjefond		16.121.950

Utenlandske aksjefond	Markeds verdi
Fisher Investments Inst Emerg.	774.766
RBC Fund (Lux) - Global Equit	2.346.837
Sum utenlandske aksjefond	3.121.603

Eiendomsfond	Organisasjonsnummer	Markeds verdi
Prime Office Germany AS	990405131	1.400
Sum eiendomsfond		1.400
Sum aksjer og andeler		19.714.823

14. Egenkapital

Opptjent egenkapital

Naturskadefond

Driftsresultat fra den obligatoriske naturskadeforsikringen skal reguleres mot naturskadekapitalen.

Naturskadekapitalen er bunden kapital og

kan bare benyttes til erstatninger etter naturskader i Norge. Med naturskade forstås skade som direkte skyldes naturulykke, så som skred, storm, flom, stormflo, jordskjelv eller vulkanutbrudd.

Garantiordningen

Avsetning til garantiordning er bunden kapital og skal gi sikkerhet for at forsikringstakerne etter direkte skadeforsikringsavtaler avsluttet i Norge mottar riktig oppfyllelse av forsikringskrav som følger av avtalen.

Ny måling av netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse/-eiendel

Ny måling av netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse/-eiendel består av avkastning på pensjonsmidler ut over renteinntekt samt gevinster/tap som oppstår ved endring av de aktuarielle forutsetninger som benyttes ved beregning av pensjonsforpliktelse.

Annen opptjent egenkapital

Annen opptjent egenkapital er kundenes balanseførte egenkapital som består av årets og tidligere års resultat og inkluderer også avsetninger til pliktige fond (naturskadefond, garantiordning). Andel av årets overskudd som ikke utbetales som utbytte tilføres annen opptjent egenkapital. Ved underskudd blir opptjent egenkapital redusert.

15. Hendelser etter balansedagen

Det har ikke oppstått vesentlige hendelser etter balansedagen.

KPMG AS
Sjøgangen 6
7010 Trondheim

Telephone +47 04063
Fax +47 73 80 21 20
Internet www.kpmg.no
Enterprise 935 174 627 MVA

Til generalforsamlingen i Varig Oppdal-Rennebu Gjensidig GFS

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Varig Oppdal-Rennebu Gjensidig GFS' årsregnskap som viser et underskudd på kr 1 369 345. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2018, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noteopplysninger til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2018, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik internkontroll som den finner nødvendig for

KPMG AS, a Norwegian limited liability company and member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity

Statsautoriserte revisorer - medlemmer av Den norske Revisorforening

Offices in

Oslo	Elverum	Mo i Rana	Stord
Alta	Finnsnes	Molde	Straume
Arendal	Hälsär	Skien	Tromsø
Bergen	Haugesund	Sandefjord	Trondheim
Bodø	Knarvik	Sandnessjøen	Tynset
Drammen	Kristiansand	Stavanger	Ålesund

